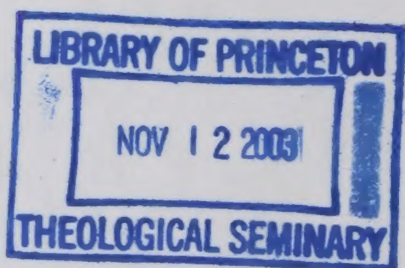

AAN DE LEDEN

DER

NEDERDUITSCH GEREFORMEERDE KERK

IN DE

Z. A. REPUBLIEK,

EN VOORTS

AAN ALLEN DIE DE GEREFORMEERDE KERK LIEFHEBBEN,

WORDT HET NAVOLGENDE

VERSLAG

DER

HANDELINGEN VAN DE GEMEENTE UTRECHT, IN DE ZAAK DER VOORGESTELDE VEREENIGING DIER GEMEENTE MET DE DUSGENOEMDE "HERVORMDE GEMEENTEN" IN DE REPUBLIEK, TER LEZING EN OVERWEGING, AANGEBODEN NAMENS

DEN KERKERAAD EN DE GEMEENTE DER NEDERDUITSCH GEREFORMEERDE KERK TE UTRECHT,

DOOR

F. LION CACHET,

PREDIKANT TE UTRECHT.

PIETERMARITZBURG:
GEDRUKT BY P. DAVIS EN ZONEN, LANGEMARKT STRAAT.

1866.

AAN DE LEDEN

DER

NEDERDUITSCH GEREFORMEERDE KERK

IN DE

Z. A. REPUBLIEK,

EN VOORTS

AAN ALLEN DIE DE GEREFORMEERDE KERK LIEFHEBBEN,

WORDT HET NAVOLGENDE

VERSLAG

DER

HANDELINGEN VAN DE GEMEENTE UTRECHT, IN DE ZAAK DER VOORGESTELDE VEREENIGING DIER GEMEENTE MET DE DUSGENOEMDE "HERVORMDE GEMEENTEN" IN DE REPUBLIEK, TER LEZING EN OVERWEGING, AANGEBODEN NAMENS

DEN KERKERAAD EN DE GEMEENTE DER NEDERDUITSCH GEREFORMEERDE KERK TE UTRECHT,

DOOR

F. LION CACHET,

PREDIKANT TE UTRECHT.

PIETERMARITZBURG:
GEDRUKT BY P. DAVIS EN ZONEN, LANGEMARKT STRAAT.

1866.

VOORWOORD.

De Kerkeraad der Nederduitsch Gereformeerde Gemeente van Utrecht, voldoet by dezen aan het Besluit genomen op eene gemeente-vergadering te Utrecht, December, 1865, "*Dat het navolgende verslag zal worden gedrukt, en in de Z. A. Republiek verspreid.*"

Moge de Heer hierop Zynen zegen schenken.

Namens den Kerkeraad door

F. LION CACHET, Predikant.

Utrecht, December 29, 1865.

Op den 20 November, 1865, werd er eene "Algemeene Kerkvergadering der Ned. Hervormde gemeenten in de Z. A. Republiek" gehouden te Pretoria. Tegenwoordig waren behalve Ouderlingen en Diakenen van verschillende gemeenten, de Predikanten Van der Hoff, Smits, en Begemann. Deze Vergadering werd belegd in Juny, 1865, door de "Commissievergadering der Hervormde Kerk," hoofdzakelyk om te handelen over de voorwaarden waarop de gemeente van Utrecht bereid was zich met de andere gemeenten in de Republiek te vereenigen, gelyk die door de afgevaardigden der gemeente van Utrecht gesteld waren op de Commissievergadering te Rustenburg, Juny, 1865. Ingevolge uitnoodiging der algemeene Kerkvergadering, verschenen ook nu afgevaardigden der gemeente Utrecht, en wel ik zelve met Br. Diaken M. S. Ferreira; de andere afgevaardigden Br. Ouderlingen J. W. de Jager en D. Sassenberg, waren door den oorlog verhinderd. Op verzoek van my zelven werd de behandeling der zaak uitgesteld tot Woensdag morgen opdat de Ouderlingen Pretorius en Stoop van Wakkerstroom, die nog niet gekomen waren, tegenwoordig zouden kunnen zyn. Woensdag werd ik door ongesteldheid verhinderd, zoo dat de beraadslagingen moesten worden uitgesteld tot Donderdag ochtend 10 uur. Gelyk bekend is, is de vereeniging niet tot stand gekomen daar beide onze voorstellen met algemeene stemmen verworpen werden. Doch gelyk ook bekend is, hiermede is het, vooral in Afrika, niet gedaan, dat eene zaak op eene vergadering toe of afgestemd zy. Publieke opinie moet ook haar stem uitbrengen. En hierom wenschen wy de gemeenten door het navolgende verslag in staat te stellen, om behoorlyk ingelicht omtrent den waren staat van zaken, een oordeel uit te brengen over onze handelingen. Wy laten om die reden volgen :

I. Een kort overzicht van onze pogingen om eene vereeniging met de dusgenaamde Ned. Hervormde Kerk, in de Zuid-Afrikaansche Republiek, tot stand te brengen.

II. Eene duidelyke opgaaf der redenen, waarom die vereeniging niet is geschied.

III. Een kort overzicht van den kerkelyken toestand van dit land.
IV. Een ernstig woord aan de leden der Ned. Gereformeerde Kerk in de Zuid-Afrikaansche Republiek.

Moge de getrouwe Heiland, de Koning der Kerk dit schryven genadiglyk doen strekken tot eer van Zynen Naam, tot opening der oogen van velen, tot heil Zyner Kerk in de Zuid-Afrikaansche Republiek.

I. Kort overzicht van onze pogingen om eene vereeniging met de dusgenoemde Nederduitsch Hervormde Kerk in de Republiek tot stand te brengen.

Om dit duidelyk te verstaan, moeten wy de aandacht kortelyk bepalen by de geschiedenis van de gemeente Utrecht—by de geschiedenis der Hervormde Kerk in dit land—by de redenen waarom wy eene vereeniging gezocht hebben—en by de handelingen in deze zaak op de Commissievergadering te Rustenburg en de algemeene Kerkvergadering te Pretoria.

Het is wel bekend dat de Districten van Utrecht en Lydenburg, die nu een deel uitmaken van de Zuid-Afrikaansche Republiek, vroeger zelfstandig waren, en met het Gouvernement der Republiek in geene officieele betrekking stonden. De inwoners van die Districten Lydenburg en Utrecht waren byna allen leden der Nederduitsch Gereformeerde Kerk, en vormden zoo spoedig als mogelyk was afzonderlyke gemeenten. De gemeente van Utrecht werd volgens het Notulen-boek gesticht in het jaar 1854, op den 19 November, op welken dag door de meerdenheid der mans ledematen als Ouderlingen gekozen werden F. J. du Plessis en P. W. Jordaan, en als Diakenen P. Koetzier, G. D. Bezuidenhout, M. Prinsloo, en G. M. Smuts. De gemeente verklaarde by hare oprigting dat het haar verlangen was om te ressorteeren in verband en onder het geestelyk opzicht van de Hoog-Eerw. Synode der Ned. Gereformeerde Kerk van Zuid-Afrika, waaromtrent terstond met den Actuarius Synodi gecorrespondeerd werd. Utrecht ressorteerde sints onder den ring van Transgariep (gelyk ook Lydenburg) refereerde in 1858 zaken, de gemeente betreffende, naar den Transgariepschen Ring—zond in

in 1861 afgevaardigden naar de Ringsvergadering te Harrismith, en in 1862 naar Ladysmith. In 1862, werd de Ring van Natal (het by de Synode bepaalde getal predikanten hebbende), als een afzonderlyke Ring geconstitueerd, bestaande uit de gemeenten Maritzburg, Ladysmith, Weenen, Greytown, Utrecht, en Lydenburg, welke beide laatste gemeenten op de eerste vergadering van den Ring van Natal te Ladysmith—Mey, 1863—behoorlyk werden vertegenwoordigd. De tweede Natalsche Rings vergadering werd gehouden te Utrecht Maart, 1864, op welke met wederzydsch goed vinden, nl der gemeente van Utrecht en der vergadering, besloten werd om den officieelen band tusschen Utrecht en den Natalschen Ring los te maken, om redenen uitvoerig vermeld in het verslag van den Ring (zie, verslag der tweede Natalsche Rings vergadering, p.p. 28, 29) doch hoofdzakelyk hier op neer komende dat de Ring van Natal, na de bekende afsnyding van de Kaapsche Synode in 1862, meende zich beter te kunnen helpen, indien het bezwaar om gemeenten te hebben buiten Natal, voor welke de Ring meende geene wetten te kunnen maken, niet meer bestond. Utrecht werd toen van den Ring losgemaakt en aan Lydenburg hiervan kennis gegeven met verzoek om van den Kerkeraad dier gemeente te vernemen of deze der Ringsvergadering toestemde dat die losmaking ook voor Lydenburg onmisbaar was. De positie der gemeente Utrecht, na den 26 Maart, 1864, was nu deze: *Eene gemeente der Nederduitsch Gereformeerde Kerk die, zonder haar toedoen, en min of meer gewelddadig van haar hooger Kerkbestuur losgemaakt, geheel op zich zelve stond, zonder eenig verband met eenig hooger Kerkbestuur.*

Wat betreft de bediening des Evangelies en der Sacramenten in de gemeente Utrecht, die is steeds vervuld geworden door Leeraren der Gereformeerde Kerk onder de Kaapsche Synode. In de jaren 1856 en 1857 werd de gemeente als Consulent bediend door Dr. H. E. Faure; van 1858 tot 1861, door Ds. P. Huët; en sedert dien tot Mey dezes jaars, door my zelven. Toen in Maart, 1864, de gemeente Utrecht van den Natalschen Ring werd los gemaakt legde ik myne betrekking als Consulent neder, en ontving ik eervol ontslag. De Kerkeraad hield toen eene gecombineerde Kerkeraadsvergadering, door welke ik schriftelyk verzocht werd het Consulentschap te willen

waarnemen toldat de gemeente van eenen vasten Leeraar zou zyn voorzien waarin ik toestemde. Korten tyd daarna ging de Kerkeraad over om weder een beroep op een Leeraar uittebrengen, en werd ik zelve voor de tweede maal als Leeraar van Utrecht gekozen. Ik had geene vrymoedigheid dit beroep aantenemen, doch toen ik op den 6den December, 1864, voor de derde maal beroepen werd, nu ook door de groote meerderheid der mansleden, had ik geene vrymoedigheid het beroep afteslaan, en begon ik myn arbeid als Leeraar van Utrecht in Mei, 1865.

De gemeente bestond nu, gelyk ik zeide, als eene gemeente der Nederduitsch Gereformeerde Kerk, zonder eenige officieele betrekking met eenig Kerkbestuur buiten de gemeente en allerminst met de "Algemeene Kerkvergadering der Ned. Hervormde gemeenten in de Z. A. Republiek." Met betrekking tot het laatste, diene de volgende byzonderheden. In het jaar 1858, toen er door sommigen een poging werd in het werk gesteld, om tegen den wil van anderen, het District Utrecht, verklaard te hebben als reeds te behooren onder het Gouvernement der Zuid-Afrikaansche Republiek, en Diaken Dirk Uys, door President Pretorius, als Kommandant van Utrecht was aangesteld, en met een gewapend Kommando zich naby Utrecht bevond, werd hierin door vele leden der gemeente eene poging gezien, niet alleen om Utrecht tot eene *politieke vereeniging* te dwingen, maar ook tot eene vereeniging met de Kerk in de Republiek welke zich met Ds. van der Hoff van de Kaapsche Synode had afgescheiden. Het gevolg hiervan was een verzoek van vele leden der gemeente aan den Kerkeraad om Diaken Dirk Uys, Ouderling P. Jordaan, en Diaken D. Bezuidenhout uit hunne betrekking te ontslaan, en een protest, door vele leden der gemeente, waaronder het hof van Landdrost en Heemraden "tegen alle veranderingen, welke door de party van Pretorius aangewend worden om de Gereformeerde Kerk van Utrecht, die getrouw wil blyven aan de Kaapsche Synode, daarvan aftescheiden; en zullen de ondergeteekenden nimmer toelaten dat een ander Leeraar welke niet gehouw en getrouw is aan de Kaapsche Synode in deze Kerk optreedt, om in dezelve eene scheuring te maken," enz. (Zie het verzoek met het protest, aan het einde van het verslag als Bylage I.)

In April, 1860, bevond Ds. van der Hoff zich op Utrecht,

en werd Zew. toegelaten om "te prediken." Zew hield echter ook Kerkvergadering en aanneming van Leden. Hierover werd in de volgende Kerkeraadsvergadering veel gesproken en uitdrukkelyk bepaald. (Zie Notulen des Kerkeraads, 12 Mei, 1860)—"Geenen predikant tot de Synode niet behoorende in het vervolg toetelaten, aanneming of Kerkeraadsvergadering te houden, slechts de prediking des Woords en de bediening der Sacramenten toetestaan;" welk besluit, 1 February, 1862, aan Ds. Begemann door den Kerkeraad werd bekend gemaakt met byvoeging dat de bediening des Evangelies, nu echter geregeld door den Consulent geschiedde, in antwoord op een schryven van Zew. om op Utrecht te komen Kerk houden.

In 1859, werd Utrecht politiek ingelyfd by de Zuid-Afrikaansche Republiek doch met de uitdrukkelyke bepaling dat de Kerk, gelyk die van Lydenburg, niet werd ingelyfd by de gemeenten der Ned. Herv. Kerk in de Republiek.

In 1863, deed de Kerkeraad aanzoek by de Commissie van den Uitvoerenden Raad, toen te Utrecht, om het by de grondwet geguarandeerde salaris voor een predikant,—en in 1864 deed ik zelve by den President van den Uitvoerenden Raad onderzoek naar de toekenning van dat salaris; doch toen beide genoemde partyen spraken van eene vereeniging met de algemeene Kerkvergadering in de Republiek, als voorwaarde waarop het salaris van een predikant voor Utrecht zou worden toegekend, was dit voldoende zoo wel voor den Kerkeraad als my zelven om van het Gouvernements-salaris niet meer te spreken, tot dat er gelegenheid zou zyn om met den Uitvoerenden Raad persoonlyk of geregelder te confereeren.

Dit alles zal voldoende zyn om het duidelyk te maken, dat de gemeente van Utrecht nimmer anders geweest is, noch onder eenige voorwaarde heeft willen zyn dan eene gemeente der Nederduitsch Gereformeerde Kerk in leer en tucht ovoreenkomstig de Gereformeerde Kerk in Zuid-Afrika, en protesteerende tegen alle pogingen om haar van die Kerk, door beloften of bedreigingen aftescheiden.

Terwyl de gemeenten van Utrecht en Lydenburg, als gemeenten der Nederduitsch Gereformeerde Kerk in vereeniging met de Kaapsche Synode bloeiden, hadden de andere gemeenten in de Zuid-Afrikaansche Republiek zich

onder Ds. van der Hoff van de Synode afgescheiden, en een afzonderlyk Kerkbestuur opgerigt. Wy zullen hierop straks uitvoerig terugkomen, daar het voor ons tegenwoordig doel genoeg is te herinneren dat sedert eenige jaren, eene Kerk genaamd "Nederduitsch Hervormde Kerk" in de grondwet als de Kerk van den Staat genoemd wordt, en de Predikanten Van der Hoff, Begemann, Smits, en Van Warmeloo met de gemeenten Potchefstroom, Rustenburg, Zoutpansberg, en Pretoria zich noemden de Nederduitsch Hervormde Kerk in de Z. A. Republiek, wier hoogste Kerkbestuur berust by eene Algemeene Kerkvergadering, en welke bestuurd wordt volgens Reglementen door haar uitgegeven in 1862. Die Kerk werd in den laatsten tyd beschouwd als de Staats-Kerk; het was met die Kerk dat Utrecht en Lydenburg nimmer eenige gemeenschap gehad hadden—het was met die dusgenoemde Ned. Hervormde Kerk, die pretendeerde de Kerk van den Staat te zyn dat Utrecht verzocht werd zich te vereenigen. Wy zullen later meer spreken over de Hervormde Kerk, en gaan nu over tot het aantoonen der redenen waarom Utrecht pogingen heeft aangewend, om zoo veel als mogelyk, en indien mogelyk de eenheid der Kerk in dit land te herstellen.

Als eerste en voornaamste reden mag genoemd worden, de droefheid der gemeente Utrecht by de gedachte, hoe verdeeld de Gereformeerde Kerk in dit land bestond. Nl. Utrecht, Lydenburg, en Schoonspruit, afgescheiden van de andere gemeenten in de Republiek, en ook wederom van elkander gescheiden—dan de gemeenten onder Ds. Postma, die zich onder een afzonderlyk Kerkbestuur hadden georganizeerd.

De overweging dat dit vroeger niet alzoo was, dat het niet alzoo behoofde, noch behoorde te zyn, dat het wenschelyk en nuttig was alle de gemeenten wederom te vereenigen, in éénen Staat ook onder één Kerkbestuur, als de zuivere Nederduitsch Gereformeerde Kerk in de Zuid-Afrikaansche Republiek, en de geestelyke zegeningen, zoowel als wegneming van burgerlyke geschillen en moeyelykheden, die hieruit moeten voortvloeyen, deed na de losmaking van den Ring van Natal de gemeente meer dan ooit verlangen, niet naar eene vereeniging met de "Hervormde Kerk," maar met alle de gemeenten der Gereformeerde Kerk in de Z. A. Republiek.

In December, 1864, bevond zich de Hed. de Uitvoerende Raad op Utrecht. De Kerkeraad en gemeente van Utrecht had juist een derde beroep op my als Leeraar uitgebracht, en vaardigde nu eene Commissie af om te spreken met den Uitvoerenden Raad over het predikants-salaris. Dit geschiedde, en de Raad werd overtuigd dat de gemeente van Utrecht het regt had volgens de grond wet op het predikants salaris, zonder eenige vereeniging met de algemeene Kerkvergadering. Het predikants-salaris voor Utrecht werd dan ook toegekend * doch gaf de Uitvoerenden Raad het als "wenschelyk" te kennen "dat de gemeente Utrecht zich vereenige met de algemeene Kerkvergadering der Zuid-Afrikaansche Republiek."

In het begin dezes jaars ontving de Kerkeraad een schryven van "den Praeses der Commissie der algemeene Kerkvergadering," den Kerkeraad berigtende dat eene vergadering dier Commissie gehouden zou worden te Rustenburg, en den Kerkeraad uitnoodigende een of meer broeders af te vaardigen, ten einde te zamen de belangen der gemeenten in het algemeen, als van Utrecht in het byzonder te bespreken. En met uitdrukking van het wenschelyke dat de broederband tusschen Utrecht en de andere gemeenten naauwer mogt worden toegehaald. (Zie Bylage II.)

Gedreven dus door de begeerte naar eene hereeniging der van elkander verwyderde gemeenten, zoowel als in voldoening aan den wensch van den H. E. D. den Uitvoerenden Raad, en gehoor gevende aan het schryven van den Praeses der Commissie voornoemd, benoemde de Kerke-

---

* De Kerkeraad rigtte zich tot den Uitvoerenden Raad als Kerkeraad der Nederduitsch Gereformeerde Kerk van Utrecht, met verzoek om toekenning van het predikants salaris voor een Leeraar der Nederduitsch Gereformeerde Kerk van Utrecht. Na aanhooring en vermoedelyke overweging der redenen des Kerkeraads werd het verzoek toegestaan, doch het antwoord van den Raad gerigt "aan den Kerkeraad der Ned. Herv. gemeente van Utrecht," met kennisgeving dat het verzoek des Kerkeraads was toegestaan, en het salaris toegekend aan een Leeraar "onder de grondwet, aanvang te nemen, zoodra zulk een Leeraar zyn dienstwerk zal aanvaarden." Waarom de Uitvoerende Raad zonder eenige verdere aanmerking de Kerkeraad en gemeente noemt met den naam van Hervormde Kerk is een raadsel. De vrees dat aan de gemeente, op eenige wyze de naam van Nederlandsche Hervormde Kerk, met de gevolgen van dien zou worden opgedrongen, is *één* der oorzaken, waarom de Kerkeraad geen verdere aanvraag heeft gedaan, om Gouvernements salaris voor den predikant, maar de gemeente zelve voorziet in het onderhoud van den Leeraar.

raad van Utrecht (29 Mei, 1863) nevens my zelven, Ouderling J. de Jager en Diakenen H. Loxton en T. Muller, als eene Commisie, om namens den Kerkeraad, de vergadering te Rustenburg by te wonen, met onbepaalde volmagt om in de zaak der vereeniging naar bevind van zaken te handelen.

Dit brengt ons tot de Commissievergadering te Rustenburg.

Deze vergadering werd gehouden te Rustenburg op 26, 27, en 28 Juny, 1865. Tegenwoordig waren Ds. van der Hoff, Smits, en Van Warmeloo, benevens Ouderlingen Roets, Cronje, en Potgieter. Ds. van der Hoff kon echter geen zitting nemen daar er twee beschuldigingen tegen Zew. waren ingebragt, nl. onregtzinnigheid in de leer, door de Ouderlingen Sassenberg en Vermaak van Wakkerstroom, en wegens het onwettig sluiten van een huwelyk, door den Uitvoerenden Raad. Van de eerste beschuldiging werd Ds. van der Hoff met algemeene stemmen vrygesproken; aan de klagt van den Uitvoerenden Raad schuldig bevonden, en voor een maand in zyne bediening geschorst.

Het was op deze vergadering dat wy tot onze grootste verbazing vernamen dat Ds. van Heyningen op de laatste algemeene Kerkvergadering aanzoek gedaan had om met de gemeente Lydenburg by de Hervormde Kerk te worden ingelyfd, welk verzoek was toegestaan, zonder dat de geachte Leeraar van Lydenburg eenig bewysschrift of volmagt kon toonen ten bewyze dat zyn verzoek geschiedde op last der gemeente van Lydenburg; zoodat die gemeente werd ingelyfd, zonder dat de vergadering eenig ander bewys had, dat dit de begeerte der gemeente was, dan het woord van den Leeraar.

Met betrekking tot de vereeniging van de gemeente Utrecht werd vooraf door ons geëischt en door de vergadering erkend, dat wy verschenen en ontvangen zouden worden als "eene Commissie der zelfstandige Nederduitsch Gereformeerde Gemeente van Utrecht," van welke gemeente ik wettig predikant was. De op verzoek der vergadering dienaangaande ter tafel gelegde documenten, werden door haar in orde bevonden.

Wy gaven nu onze begeerte te kennen naar eene vereeniging, indien namelyk onze bezwaren uit den weg geruimd konden worden.

Ons eerste bezwaar was tegen den naam *" Nederduitsch Hervormde Kerk."* De Kerk in dit land was altyd genoemd *" Nederduitsch Gereformeerde Kerk,"* en wy wenschten te weten wanneer en door wie de naamsverandering der Kerk geschied is. Toen de vergadering hierop antwoorde " dat omtrent die verandering niets in de Notulen bekend is, en dat zy zich onbevoegd rekent over die zaak een oordeel uittespreken," deden wy het volgende voorstel, hetwelk besloten werd te leggen voor de algemeene Kerkvergadering :

" De Kerkeraad en gemeente der Gereformeerde Kerk van Utrecht, bewust dat de naam der Kerk in deze Republiek is *Nederduitsch Gereformeerde Kerk,* en dat het niet blykt, dat die naam op wettelyke wyze veranderd is in dien van *Ned. Hervormde Kerk,*—en verder dat de gemeente van Utrecht zich nog steeds blyft noemen *Ned. Geref. Kerk*, en bezwaar heeft, tegen den op geene wettige wyze aangenomen naam van *Ned. Herv. Kerk*, wenscht, zal zy vereenigd worden met de andere gemeenten van dit land, dat de Kerk niet langer met den naam van *Nederduitsch Hervormde Kerk*, maar met haren eigenlyken naam van *Nederduitsch Gereformeerde Kerk,* genoemd worde."

Ons tweede bezwaar was omtrent de Belydenis. Terwyl de Gereformeerde Kerk in de Kaapkolonie, Natal, Vrystaat, en Transvaalsche Republiek, duidelyk en klaar in hare wetten de belydenis der Kerk uitspreken, wordt hier omtrent in de " Reglementen voor de Nederduitsch Hervormde Kerk in de Z. A. Republiek," ook niet met een enkel woord gesproken, noch blykt het uit eenige Kerkelyke bescheiden welke de Belydenis dezer Kerk is. Wy deden daarom de volgende vraag : *" Welke is de Belydenis der Ned. Herv. Kerk ?"* Waarop de Scriba, Ds. van Warmeloo, antwoorde : *" Dat de Belydenis niet in de wet staat, en hy (de Scriba) zich wel wachten zal, die Belydenis er nu in te brengen."* Met dit antwoord stemt Ds. Smits overeen, evenzoo de Ouderlingen ; doch daar het voor ons geheel en al onbevredigend is, wordt besloten ook deze vraag voor de algemeene vergadering te leggen.

De andere punten waren van minder belang en betroffen de betrekking tusschen Kerk en Staat, het beroepen van

predikanten, het al of niet verplichtende om gezangen te gebruiken by de openbare Godsdienstoefening, de uitbreiding van 's Heeren Koningryk, enz.

Daar nu echter de Commissievergadering zich onbevoegd achtte om omtrent de voornaamste punten van bezwaar uitspraak te doen, werd besloten dezelve te brengen voor de algemeene Kerkvergadering, welke, de bestaande omstandigheden in acht nemende, zou worden opgeroepen om tegen den 20 November, 1865, te Pretoria D.V., zitting te houden.

DE ALGEMEENE KERKVERGADERING.

De algemeene Kerkvergadering der Hervormde Kerk in de Z. A. Republiek werd op den bepaalden tyd—Maandag, 20 November, 1865—te Pretoria, geopend.

Tegenwoordig waren de Predikanten van der Hoff, Smits, en Begemann benevens Ouderlingen en Diakenen van verschillende gemeenten. Van Lydenburg verschenen Ouderling Louïs Foerie, en Diaken Abraham Joubert. Vóór deze laatstgenoemde broeders echter wilden zitting nemen verzochten zy van den voorzitter inlichting omtrent twee punten, nl. de inlyving der gemeente Lydenburg by de Hervormde Kerk, en hoe zy, waar hun volmagt zeide dat zy afgevaardigden waren *der Nederduitsch Gereformeerde gemeente van Lydenburg*, naar de *Algemeene Kerkvergadering der Nederduitsch Gereformeerde gemeenten in de Zuid-Afrikaansche Republiek,* zitting konden nemen in de Kerkvergadering der Hervormde Kerk. Met betrekking tot het eerste punt las de voorzitter uit de Notulen dat de gemeente Lydenburg op verzoek van Ds. van Heiningen, namens de gemeente, "*onvoorwaardelyk*" by de Hervormde Kerk was ingelyfd—en met betrekking tot het tweede punt meende de vergadering dat Ds. van Heyningen, de woorden "Gereformeerd" en "Hervormd" als "woorden van eene beteekenis" door elkander had gebruikt. Broeder Foerie betuigde zyne verwondering, omtrent de onvoorwaardelyke inlyving van Lydenburg, waarmede hy als Ouderling onbekend was, welke inlyving te vreemder was daar Ds. van Heyniugen volgens de verklaring der tegenwoordig zynde predikanten, niet voorzien was van eene volmagt van den Kerkeraad of van de gemeentc—hy wilde verder

niets zeggen omtrent die inlyving dan dat hy haar voor onwettig beschouwde—en daar Broeder Joubert hierop ook byzonder en by herhaling drukte, en beide broeders er op bleven staan, dat de naam der Kerkvergadering in hunne volmagt genoemd, eene andere was dan die der vergadering waarin zy zich nu bevonden, en hnnne bezwaren op dit punt niet waren weggenomen, zoo bleef er niets over voor de vergadering dan te verklaren dat zy geen zitting konden nemen; waarop de broeders afgevaardigden van Lydenburg hunne plaats verlieten.

De voorzitter na behandeling van eenige zaken van minder belang, herinnerde nu de vergadering dat zy te zamen geroepen was, hoofdzakelyk om te handelen, over de vereeniging der gemeente Utrecht met de andere gemeenten in de Republiek, waarna hy de afgevaardigden van Utrecht opriep. Wy, ik zelven met Broeder Diaken Martinus Ferreira, overhandigden onze volmagt, en deelden de reden mede waarom de beide andere afgevaardigden van Utrecht, Broeders Ouderlingen Jan de Jager en H. D. Sassenberg, niet tegenwoordig waren. Wy maakten verder aan de vergadering bekend, dat de Ouderlingen Stoop en Pretorius, van Wakkerstroom, komende waren, en daar zy groot belang verklaard hadden te hebben by de behandeling der zaken, deden wy het voorstel om een weinig te wachten waarop de vergadering bepaalde dat zy zou wachten tot Woensdag ochtend om 10 uur. Woensdag werd ik echter door ongesteldheid verhinderd de vergadering by te wonen, waarom die verdaagd werd tot Donderdag ochtend, 23 November. Op ons verzoek werd op dien dag de vergadering met gebed geopend, waarna de voorzitter, Ds. Smit, den Scriba verzocht eene correspondentie voortelezen tusschen "Ds. Cachet en President Pretorius." Dit geschied zynde herinnerde de voorzitter de vergadering dat op de Commissievergadering te Rustenburg, Juny ll., gehandeld was over eene vereeniging der gemeente Utrecht met de andere gemeenten in de Republiek—dat door de afgevaardigden van Utrecht, in verband met die voorgestelde vereeniging, zekere vragen en voorstellen gedaan waren, waarop de Commissievergadering gemeend had geen bepaald antwoord te kunnen geven; dat om die reden de algemeene Kerkvergadering nu te zamen geroepen was, en dat de vergadering nu zou overgaan, tot de behandeling dier punten.

Het eerste punt betrof het bezwaar der gemeente Utrecht, tegen den naam der Kerk: *Nederduitsch Hervormde Kerk,* waaromtrent hy slechts dit wilde zeggen, dat de worden "*Gereformeerd*" en "*Hervormd*" geheel en al dezelfde beteekenis hebben, dat het laatste woord gebruikt wordt als zynde beter Hollandsch, dat de Kerk alzoo genoemd wordt in de grondwet, waarom hy wilde voorstellen, "*Dat de naam der Kerk zou blyven Nederduitsch Hervormde Kerk.*"

* Ds. Cachet het woord ontvangen hebbende zeide, dat hy reeds verscheidene malen dien morgen en vroeger had hooren spreken van "*De zaak van Ds. Cachet.*" Hy ontkende dat de zaak die nu behandeld werd "zyne zaak" was—het was de zaak der gemeenten, de zaak der Gereformeerde Kerk in de Republiek. Wat nu betreft het bezwaar tegen den naam van Hervormde Kerk, dit kwam hierop neder.

De oude emigranten die meer dan dertig jaren geleden de Kaapkolonie verlieten, zetteden zich neder in Natal, Oranje Vrystaat, en Zuid-Afrikaansche Republiek, als leden eener Kerk, die den naam droeg van Nederduitsch Gereformeerde Kerk. In Natal, Vrystaat, en Trans-Vaal, door Gods genade, rust gekregen hebbende van hunne vyanden, stichtten zy gemeenten der Nederduitsch Gereformeerde Kerk, van welke zy leden waaren. De Kerk in Natal en Vrystaat draagt nog dien naam. Utrecht, Lydenburg, en Schoonspruit in de Republiek insgelyks. Dat de gemeenten Potchefstroom, Rustenburg, en Pretoria tot op de komst van Ds. van der Hoff, insgelyks genoemd werden gemeenten der Nederduitsch Gereformeerde Kerk behoeft geen betoog, evenmin als dat, tot op dien tyd ten minste, de Kerk ook door het Gouvernement alzoo genoemd werd. In 1852 werden de gemeenten in het Overvaalsche op hun verzoek ingelyfd en gebracht onder het geestelyk opzicht der Kaapsche Synode. Toen, arriveerde in 1852, Ds. van der Hoff in de Kaapstad, zonder beroepsbrief voor eenige gemeente in de Z. A. Republiek, maar met een aanstelling van een proffessor, "Lauts" genaamd, in Holland. Door middel van Ds. Faure ontving Ds. van der Hoff, 22 Maart, 1853, een beroepsbrief waarop Zew. na gelegitimeerd te

---

* Gemakshalve zal ik in het verslag der vergadering van my zelven spreken in den derden persoon.—F. LION CACHET.

zyn over Natal naar Potchefstroem vertrok. Later kwamen hier de Predikanten Smits en Begemann, wier namen vermeld staan met eenige ouderlingen, als leden eener Commissie waardoor in 1862 werden uitgegeven "*Reglementen voor de Nederduitsch Hervormde Gemeenten in de Z. A. Republiek.*" Dat door Ned. Herv. Kerk hier bedoeld werd de Kerk die vroeger den naam van "Gereformeerde Kerk" had gedragen, behoeft ook geen betoog. Afgezien nu voor het oogenblik of de woorden "Gereformeerd" en "Hervormd" woorden van eene beteekenis zyn, dan nog zou die naamsverandering niet wettiglyk hebben kunnen geschieden, dan door een besluit der Kerk dienaangaande. Dit is verstaanbaar voor den aller onkundigste. Of zou de Secretaris van den Volksraad, zonder toeatemming van den Volksraad, by de pub.icatie van besluiten van dat ligchaam, kunen schryven, "Besluiten van de vergadering der Volks-Vertegenwoordigers," in plaats van "*Besluiten van deze Volkraad?*" Immers neen. Of zou de "*Algemeene Vergadering der Hervormde Kerk,*" voor een behoorlyk geconstitueerd geregtshof aanspraak kunnen maken op goederen, door het Gouvernement getransporteerd of door private personen by testament vermaakt, aan de algemeene Kerkvergadering der "*Nederduitsch Gereformeerde Kerk*" zonder een duidelyk bewys, dat die *Gereformeerde Kerk* besloten heeft, zich voortaan te noemen *Hervormde Kerk* en dat zy het zelfde ligchaam is, onder een anderen naam. Zekerlyk niet. Hy wilde daarom, vóór hy zou spreken, over het al of niet onverschillig zyn of de Kerk in de Republiek genoemd werd "*Gereformeerd*" dan wel "*Hervormd*" een officieel antwoord verzoeken op de vraag "*of er iets omtrent die naamsverandering in de Notulen der Algemeene Kerkvergadering bekend stond.*"

De voorzitter, Ds. Smits, antwoordde hierop, namens de vergadering, "*dat omtrent de naamsverandering der Kerk niets in de Notulen bekend stond,*"—en voegde er by dat hy met drie leden van den Volksraad, door welke de naam der Kerk als Nederduitsch Hervormde Kerk bepaald is geworden, gesproken heeft, dat de Raad volle drie uren gehandeld heeft over dit onderwerp, dat de Kerk van dit land in de grondwet, Artikel 20, sedert genoemd werd, "Nederduitsch Hervormde Kerk," en dat hy met de andere opstellers der Kerkelyke Reglementen de Kerk

met den naam waarmede zy in de grondwet bekend stond heeft genoemd.

Ds. Cachet vroeg vervolgens of het Gouvernement ooit aan de Kerk had kennis gegeven dat de naam der Kerk veranderd was; waarop de voorzitter, namens de vergadering, antwoordde—" *dat dit niet uit de Notulen bleek.*"

Ds. Cachet zeide hierop dat hy nu zou overgaan om aantetoonen—

Dat het niet onverschillig is of de Kerk in dit land Nederduitsch Gereformeerde Kerk of wel Nederduitsch Hervormde Kerk wordt genoemd.

Dat indien het ook onverschillig ware, het op eene wettige wyze had moeten geschieden.

Dat het hoogst noodzakelyk is dat de Kerk weder genaamd worde met haren waren naam, Nederduitsch Gereformeerde Kerk.

Eerstens, het zou onverschillig zyn, indien het alleen een verschil van woorden was. In dit geval zou men de tegenwoordige discussie als woorden ziftery moeten beschouwen. De in de vergadering tegenwoordige zynde predikanten hadden beweerd, dat Nederduitsch Gereformeerd en Nederduitsch Hervormd geheel en al het zelfde beteekent, en dat het daarom onverschillig is of de Kerk in dit land met den eenen dan wel met den anderen naam genoemd werd. Ieder kind, dat eenigzins bekend was met de Hollandsche taal, wist dat "Gereformeerd" en "Hervormd" in het abstracte beschouwd dezelfde beteekenis hadden, doch omdat de naam van Nederduitsch Hervormde Kerk in het allernaauwst verband stond met het verval der Kerk in Holland, daarom is het niet onverschillig of de Kerk alhier "*Gereformeerde Kerk*" of "*Hervormde Kerk*" wordt genoemd. Eene vluchtige herinnering aan de geschiedenis der Kerk in Holland zou dit toelichten. Reeds vroeg in het begin der 16de eeuw. werden er in Holland gemeenten gevonden die de leer der Reformatie hadden aangenomen, en zich van wege de vervolging noemden "gemeenten onder het kruis." De eerste Synode der Kerken in Nederland werd gehouden te Wezel in 1568. Later werd de Kerk in Holland genoemd "Gereformeerde Kerk," of de Kerk der Reformatie, hetwelk van een Fransch woord is afgeleid. Verschillende Synoden werden er by afwisseling gehouden totdat in de jaren 1618-1619, de groote Nationale Synode te Dordrecht byeenkwam, op welke Synode onder anderen

duidelyk verklaard werd, welke de belydenis was der Gereformeerde Kerken in de vereenigde Nederlanden nl. de leer gelyk die overeenkomstig Gods Woord, is neergelegd *in*, en wordt uitgesproken *door*, de Formulieren van Eenigheid, nl. de Geloofsbelydenis, den Heidelbergschen Catechismus, en de Vyf Artikelen tegen de Remonstranten, terwyl zy bepaalde dat alle predikanten, professoren, en andere kerkdienaren die Formulieren van Eenigheid zouden onderteeken als overeenkomstig Gods Woord te zyn, met belofte om niets te leeren, te prediken, of te schryven hetwelk in het minste, met de leer der Kerk als omschreven, streed. De Kerk van Nederland, in dien tyd zoo heerlyk, zoo bloeyende bleef echter niet getrouw aan hare heerlyke roeping nl. de Kerk des Heeren op aarde zoowel in de leer als tucht, naar Gods Woord zoo zuiver als mogelyk te vertoonen. Zy werd medegesleept in den grooten afval, van het laatst der vorige eeuw. In 1795, vond de politieke omwenteling in Holland, plaats. Het huis van Oranje werd verjaagd. De Franschen kwamen in Holland. Holland werd eene provintie van Frankryk en boette zwaar voor zyne overtredingen tegen den Heer. In 1813 sloeg het uur der verlossing. Napoleon werd verslagen en Prins Willem VI tot Koning gemaakt over Nederland. De bewegingen op politiek gebied werden ook gevonden op kerkelyk terrein—gelyk men in het politieke schermde met de woorden *vryheid*, *gelykheid*, en *broederschap* zoo deed men in de Kerk — men begeerde *leervryheid* in plaats van gebonden te zyn door de Formulieren van Eenigheid—men begeerde gelykheid en broederschap met "anders denkenden" gelyk men het noemde maar werkelyk met Remonstranten en anderen, wier leer door de Dordsche Synode was veroordeeld. In 1796 werd de Kerk van den Staat gescheiden. In 1816 was de Kerk bekend als de "Nederlandsche Hervormde Kerk," met eene uitwendige kerkregeling in vele opzichten met die van vroeger overeenkomende, doch in de hoofdzaak onderscheiden van de oude Gereformeerde Kerk des lands. In de Nederlandsche Hervormde Kerk was de deur geopend voor volkomene leervryheid. Voor het oude onderteekenings formulier: dat de predikanten en kerkedienaren de Formulieren van Eenigheid aannamen als *overeenkomstig Gods Woord*, werd een nieuwe formulier gesteld, waarby men verklaarde "De leer in de Formulieren van Eenigheid vervat te gelooven en te

leeren" VOOR ZOO VER die met Gods Woord overeenkwamen en daar ieder leeraar nu zelve bepalen kon, in hoever het een of ander leerstuk der Kerk met Gods Woord overeenkwam volgde hieruit van zelven, dat ieder leeraar, zooveel hy wilde de dierbaarste waarheden des Evangelies straffeloos kon ontkennen of tegenspreken, hetwelk dan ook door zeer velen geschiedde. Het Rationalisme nam de overhand, en allengskens werd het voor vele leeraars en leden, die getrouw wilden blyven aan de leer der Gereformeerde Kerk zoo benaauwd, dat zy ongevee dertig jaren geleden, hunne gemeenschap met de Hervormde Kerk braken en de oude Gereformeerde Kerk van Holland op nieuw constitueerden onder den naam van "*Chr. Afgescheiden Gereformeerde Kerk.*" De byvoeging "afgescheiden" was gedwongen door de regering. Die Kerk verklaarde in leer en tucht te willen blyven by de bepalingen der Gereformeerde Kerk tydens de Synode van Dordrecht 1618-19, bond hare leeraars en leden onder de Formulieren van Eenigheid, handhaafde de zuivere leer van Gods Woord als in die Formulieren uitgesproken en bloeirde sedert als de ware Gereformeerde Kerk in Nederland. Niemand zal ontkennen dat nog vele leeraars en leden in het "Hervormd Kerkgenootschap" de gereformeerde leer hartelyk liefhebben, en als de ure komt gaarne alles daarvoor zullen opofferen, maar, de "Hervormde Kerk" als Kerk is ten eenenmale afgedwaald, in elk geval kan geen aanspraak maken op de voorzetting te zyn der oude Gereformherde Kerk van Holland. Leervryheid heeft haar zoo ver gebragt dat een leeraar (Zaalberg) onlangs op het Paaschfeest openlyk verkondigd heeft dat "hy niet gelooft in de opstanding van Christus," zonder dat hy hierom kan worden gestraft en afgezet, dat Scholten, Kuenen, Hofstede de Groot, Meyboom, Pierson, Busken Huët, en honderde andere leeraars, straffeloos de dierbaarste waarheden des Bybels kunnen, verwerpen. Als wy dus in onze dagen spreken van "Nederlandsche Hervormde Kerk" dan kunnen wy niet anders denken dan aan de Kerk die geboren is uit de revolutie, aan de Kerk waarin volkomene leervryheid heerscht, aan de Kerk waarin op de academiën door vele professoren den studenten geleerd wordt Gods Woord te verdraayen, aan de Kerk waarin "STRAFFELOOS" Sabbath aan Sabbath van den kansel, en week aan week in de catechisatien door honderden predikanten en Gods-

dienst-onderwyzers geleerd wordt: dat de Bybel niet Gods Woord is, maar het Woord van God in den Bybel wordt gevonden (als eene teekening in een lystje); dat Christus niet waarachtig God is—dat wedergeboorte door den Heiligen Geest niets anders is dan zedelyke verbetering, dat er geen uitverkiezing noch eeuwige verwerping is; om niet te spreken van hen die veel verder gaan in de uitoefening van hun ambt als Apostelen des Ongeloofs. Als wy spreken van de Hervormde Kerk in Nederland, dan denken wy aan de Kerk, die de trouwe leeraars en leden der Gereformeerde Kerk by hunnen uitgang heeft vervolgd, en in gevangenissen gesloten, aan de onregtzinnige, liberale, van de waarheid afgewekene Kerk aan welke vervuld wordt het Woord des Heeren "die vuil is dat hy nog vuil worde," aan de Kerk die zoo is afgeweken, dat, indien zy niet door een wonder van Gods genade van haren weg terugkeert, en zich van hare afwykingen bekeert, de aan de waarheid getrouwe leeraars en leden, die zich nog in haar bevinden, waardoor zy nog bestaat, gedwongen zullen worden ten eenemale met haar te breken, en haar te verlaten. Die dusgenaamde Hervormde Kerk is de Kerk die gelyk zy het noemt "*zich heeft losgemaakt van het knellende juk der Dordsche vaderen om te staan in de Christelyke vryheid*," of gelyk de uitkomst het geleerd heeft om zich over te geven aan volkomene leervryheid, tot bandeloosheid toe, met de droevige gevolgen van dien, als ongeloof, en goddeloosheid; terwyl de zich noemende "Gereformeerde Kerk" in Holland de Kerk is, die ter wille van hare liefde voor de waarheid de Hervormde Kerk aan haar zelve heeft moeten overlaten, en zich op den grondslag der oude Gereformeerde Kerk van Nederland, op nieuw heeft geconstitueerd, en leeft, en leert, en arbeidt, als de ware Gereformeerde Kerk van Nederland, vasthoudende aan de belydenis der Gereformeerde Kerk als uitgedrukt in de Formulieren van Eenigheid, die aannemende als overeenkomstig Gods Woord te zyn, en niet toelatende dat in de Kerk iets geleerd wordt hetwelk daarmede of daartegen strydt.

Omdat dus de Kerk die den naam draagt van Nederduitsch Hervormde Kerk, NIET stiptelyk vasthoudt aan de Belydenis-Schriften der Gereformeerde Kerk als verklaard door de Synode van Dordrecht in 1618-1619, maar toelaat, dat leeraars en leden daarvan zoo veel zy willen straffeloos afwyken; en

Omdat de Kerk dic den naam draagt van Gereformeerde Kerk, WEL vasthoudt aan de Belydenis-Schriften der Gereformeerde Kerk als verklaard door de Synode van Dordrecht in 1618-19, en niet toelaat dat hare leden of leeraars daarvan in het allerminst afwyken, daarom is het, hoe ook de woorden "Gereformeerd" en "Hervormd" dezelfde beteekenis mogen hebben, en voor 1795 in de Gereformeerde Kerk door elkander mogen zyn gebruikt geworden —daarom is het niet onverschillig of de Kerk nu "*Ned. Gereformeerde Kerk*" dan wel "*Ned. Hervormde Kerk*" wordt genoemd.

Is dit waar in Holland, dan is het zeker en veel meer waar met betrekking tot de Kerk in de Z. A. Republiek. Tot in 1862 bestond er in Afrika eene Kerk welke den naam droeg van "Nederduitsoh Gereformeerde Kerk van Zuid-Afrika." Tot die Kerk behoorden de gemeenten in de Kaapkolonie, de Vrystaat, Natal, en in de Zuid-Afrikaansche Republiek, Utrecht en Lydenburg, onder het geestelyk opzicht van eene Synode. Die Nederduitsch Gereformeerde Kerk van Zuid Afrika beleed even als de Gereformeerde Kerk in Holland te gelooven dat de leer der zaligheid als nedergelegd in de Formulieren van Eenigheid is "*overeenkomstig Gods Woord*" en eischte van alle hare leeraren eene bepaalde verklaring dat zy dit ook geloofden. Toen er door leeraren, op de academien in Holland opgevoed, naderhand na de onderteekening der formulieren, en in stryd daarmede zoogenaamde liberale leerstellingen begonnen verkondigd te worden, nam de Kerk terstond de krachtigste maatregelen, zoowel om de van de waarheid afwykende leeraars te straffen, als om zoo veel als mogelyk is te beletten dat leeraars die de leer der Gereformeerde Kerk niet ganschelyk zyn toegedaan in de Kerk zouden worden toegelaten. Die Nederduitsch Gereformeerde Kerk van Zuid-Afrika is een der takken der Gereformeerde Kerk van Nederland, gelyk die verklaard is door de Dordsche Synode, getrouw in de leer en zooveel als mogelyk in de praktyken dier Kerk.

In 1862, had door het bekende besluit van het Hooge Geregtshof in de Kaapkolonie de afsnyding plaats der gemeenten aan deze zyde van de Oranjerivier. Die afgesneden en geweldddadig verwyderde gemeenten constitueerden zich terstond in den Vrystaat als "*de Nederduitsch Gereformeerde Kerk van den Vrystaat*," met de uitdrukkelyke

verklaring (Art. 1 harer Wetten) dat "zy zich grondt op de leer en tucht vastgesteld door de Synode van Dordrecht in 1618-19, en uitgedrukt in de belydenisschriften of Formulieren van Eenigheid onzer Kerk, welke zy aanneemt als overeenkomstig Gods Woord"—en in Natal als de "Nederduitsch Gereformeerde Kerk van Natal," met de duidelyke verklaring dat "zy belydt de leer van Gods Woord te zyn toegedaan gelyk dezelve uitgedrukt staat in de Belydenis-Schriften der Gereformeerde Kerk, gewoonlyk genoemd de Formulieren van Eenigheid." In Kaapkolonie, Vrystaat, en Natal is dus de naam van Nederduitsch Gereformeerde Kerk onafscheidelyk verbonden met de Belydenis der oude Gereformeerde Kerk.

In de Zuid-Afrikaansche Republiek daarentegen vinden wy het volgende: Drie of vier gemeenten der Gereformeerde Kerk van Zuid-Afrika, die zich onder de leiding van een predikant uit de Hervormde Kerk van Holland, *afgescheiden* hebben van de Gereformeerde Kerk van Zuid-Afrika, en zich onttrokken hebben aan het opzicht der Synode van die Kerk, vervolgens met nog andere predikanten uit de Hervormde Kerk van Holland zich als Kerk constitueeren zonder eene enkele verklaring omtrent hare belydenis, de deur openstellende voor leeraars uit de Hervormde Kerk van Holland, zonder eenige bepaling omtrent hun al of niet gebonden zyn door de Belydenis Schriften der Gereformeerde Kerk. Nu die Kerk in de Zuid-Afrikaansche Republiek, die leeraars uit Holland ontvangt, zonder in de Kaapkolonie te zyn gelegitimeerd, dus leeraars die nergens in Zuid-Afrika in de Nederduitsch Gereformeerde Kerk beroepbaar zyn dan in eenige gemeenten der Z. A. Republiek; die Kerk die zich van het groote ligchaam der Gereformeerde Kerk in Afrika heeft afgescheiden, die Kerk waarin, even als in de Hervormde Kerk van Holland, volkomen leervryheid heerscht, en waarin zoo als het nu is, even als in Holland, ieder leeraar leeren kan wat hy wil, hoe ook in stryd met de leer der Gereformeerde Kerk, die Kerk heeft, even als de afgewekene Kerk van Holland, den naam aangenomen van ***Ned. Hervormde Kerk.***

Omdat dus al de Kerken in Zuid-Afrika die vasthouden aan de Belydenis-Schriften der Gereformeerde Kerk als "overeenkomstig Gods Woord" den naam dragen van Gereformeerde Kerk; en

Omdat de gemeenten in de Zuid-Afrikaansche Republiek, die zich aan het toezigt der Synode hebben ontrokken, en een Kerkgenootschap gevormd hebben dat in deszelfs wetten, ook niet met een enkel woord, gewag maakt van de belydenis der Kerk, maar zyne leeraars even als in Holland leervryheid vergunt, den naam dragen van *Gemeenten der Hervormde Kerk*, en dat wel waar die zelfde gemeenten vroeger, toen de Formulieren van Eenigheid als de belydenis der Kerk werden gehouden, den naam hebben gedragen van gemeenten der Gereformeerde Kerk.

Om die redenen (en om vele andere) is het niet onverschillig of de Kerk in dit land genoemd wordt Ned. Gereformeerde Kerk of wel Ned. Hervormde Kerk, wy herhalen het: de uitdrukking Ned. Gereformeerde Kerk te kennen gevende de Kerk waarin de Formulieren van Eenigheid als de Belydenis der Kerk worden beschouwd—en de uitdrukking "Hervormde Kerk" aanwyzende de Kerk waarin die formulieren met als zoodanig worden gehandhaafd.

Het is dus ganschelyk niet onverschillig of de Kerk in dit land genoemd wordt Nederduitsch Gereformeerde of Nederduitsch Hervormde Kerk. Doch indien het ook onverschillig ware dan had het slechts op wettige wyze behooren te geschieden. Dit is echter niet geschied. De Kerk in de Zuid-Afrikaansche Republiek die den naam draagt van "Hervormde Kerk," draagt dien naam ten onregte, en niet op wettige wyze. De naam der Kerk was Nederduitsch Gereformeerde Kerk, met welken naam zy ook by het Gouvernement bekend was. By het opstellen van de grondwet gaat het Gouvernement er na langdurige discussie toe over om in Art. 20 te zeggen, dat de Nederduitsch Hervormde Kerk de Staats-Kerk zyn zoude. Het Gouvernement heeft hier klaarblykelyk niet willen zeggen, dat hier eene nieuwe Kerk zou worden opgerigt, maar dat de Kerk des lands, welke was de Nederduitsch Gereformeerde Kerk, als Staats Kerk zou erkend worden, onder den naam van Nederduitsch Hervormde Kerk. Het Gouvernement kon zulk eene bepaling maken, en het publiek door misverstand daarin berusten—de naam der Kerk was daardoor niet veranderd, want daartoe bezit het Gouvernement evenmin het regt, als de Kerk het regt bezit om den naam van de Republiek te veranderen. Doch niet alleen dat het Gouvernement de Kerk van het land in de grondwet genoemd heeft: Ned.

Hervormde Kerk, dit is daarenboven geschied, volgens de verklaring van Ds. Smits, in naam der algemeene Kerkvergadering, zonder dat het Gouvernement de Kerk ooit geraadpleegd heeft, of van de verandering heeft kennis gegeven. Van deze zyde is het dus duidelyk, dat indien door de Kerk in de grondwet genoemd "Hervormde Kerk," eene andere Kerk bedoeld wordt dan de Kerk die in dit land de bestaande Kerk was, voor dat de naam "Hervormde Kerk" in de grondwet gevonden wordt, wy met die Kerk niets te maken hebben—en indien het Gouvernement onder Hervormde Kerk bedoeld heeft "de oude Gereformeerde Kerk dezes lands," die Kerk toch nog Nederduitsch Gereformeerde Kerk heet, daar het Gouvernement de magt niet heeft den naam der Kerk te veranderen.

En dat de Kerk in de kerkelyke reglemenren genoemd wordt "Hervormde Kerk" dit is onwettig, en is volgens verklaring van Ds. Smits op de volgende wyze geschied: De commissie belast met het opstellen van het reglement, heeft de Kerk aldus genoemd, omdat in de grondwet van eene Nederduitsch Hervormde Kerk, als Staats Kerk gesproken wordt. In de Notulen der algemeene Kerkvergadering wordt geen woord gevonden omtrent deze naamsverandering; die is stilzwygend, als of het van zelve sprak ingevoerd. Indien de naamsveranderandering geschied ware by besluit van de algemeene Kerkvergadering, en na behoorlyke uitlegging aan de leden der Kerk, door hen niet was afgekeurd, dan zou zy misschien wettig geschied kunnen worden genoemd. Zoo als het nu is, is zy onwettig, en draagt de ware Kerk van dezen Staat, niettegenstaande de naam van Hervormde Kerk, in de grondwet, en in het "reglement" gevonden wordt, nog steeds den ouden, goeden, liefelyk klinkenden naam van "NEDERDUITSCH GEREFORMEERDE KERK."

Het is hoogstwenschelyk dat de Kerk in de Republiek wederom alom met dien naam genoemd worde, en wel om de volgende redenen:

Omdat, gelyk aangetoond is, er een groot onderscheid is, niet in woorden maar in wezen, tusschen den naam Ned. Gereformeerde Kerk en Ned. Hervormde Kerk.

Omdat de naam der Kerk alhier nimmer op wettige wyze is veranderd.

Omdat, indien de Kerk zou blyven genoemd worden "*Hervormde Kerk*" onder de besprokene omstandigheden met regt zou kunnen worden verdacht, dat zy met den liberalen naam der Kerk van Holland ook de liberale leerstellingen die daar straffeloos worden verkondigd, toelaat dat die hier verkondigd worden.

Omdat, behalve de gemeenten Utrecht, Lydenburg, Wakkerstroom, en Klerksdorp, er nog velen in dit land zyn, die den naam der Kerk behouden hebben, en willen blyven behouden.

Om deze redenen dan, en vele andere, stel ik voor, zeide Ds. Cachet: "*Deze vergadering, na rype overweging der gehouden discussie, is overtuigd dat de verandering van den naam van Nederduitsch Gereformeerde Kerk alhier in die van Nederduitsch Hervormde Kerk nimmer wettiglyk geschied is,—dat er by velen bezwaar bestaat tegen deze naamsverandering;—waarom deze vergadering verklaart dat de Kerk voortaan by haren waren naam van Nederduitsch Gereformeerde Kerk zal worden genoemd;—en besluit hiervan kennis te geven aan den H. E. D. den Uitvoerenden Raad.*"

Ds. Smits, het woord nemende, zeide dat hy de taktiek bewondert van Ds. Cachet om de Kerk in Holland in zulk een slecht daglicht te plaatsen, dat hy er tegen was om den naam der Kerk zoo als die nu is te veranderen. Ds. Begemann stemde in met Ds. Smits. Na nog eenige aanmerkingen ging men over tot de stemming, en werd het voorstel van Ds. Cachet met algemeene stemmen VERWORPEN, en dat van Ds. Smits "*dat de naam der Kerk zou blyven Ned. Hervormde Kerk*" met algemeene stemmen AANGENOMEN.

Overgaande tot het tweede punt ter behandeling, stelde Ds. Smits voor, dat, op de vraag der Utrechtsche afgevaardigden: welke is de belydenis dezer Kerk? door de vergadering zal worden geantwoord, "dat de belydenis onzer Kerk duidelyk staat uitgedrukt in Artikel VII der Nederlandsche Geloofsbelydenis."

Ds. Cachet het woord ontvangen hebbende zegt: Dat nu het voornaamste punt behandeld staat te worden, "*Welke is de belydenis dezer Kerk?*" Dat die vraag door de Utrechtsche afgevaardigden gedaan is, en wordt, en dat

het voornamelyk van de beantwoording dier vraag zal afhangen, of de vereeniging met Utrecht, al of niet, zal plaats vinden, is zeer natuurlyk. De "Wetten der Ned. Hervormde Kerk" spreken geen enkel woord van, geven met geen enkel woord te kennen, welke belydenis de Hervormde Kerk heeft. De Gereformeerde Kerk in de Kaapkolonie, in den Vrystaat, in Natal verklaren duidelyk en krachtig, dat de belydenisschriften der Gereformeerde Kerk van Holland, als vastgesteld op de Synode van Dordrecht, ook hare belydenis uitspreken, en voor regel des geloofs en der leer gelden. Daar nu de dusgenaamde Nederduitsch Hervormde Kerk in de Zuid-Afrikaansche Republiek hare belydenis nimmer heeft uitgesproken, en er vreeze bestaat, dat zy de oude belydenis der Gereformeerde Kerk niet als de hare erkent, en dat de leeraren in de Republiek niet door de Formulieren van Eenigheid zyn gebonden, maar even als in Holland kunnen leeren wat zy willen zonder deswegens gestraft te kunnen worden, zoo doet Ds. Cachet het volgende voorstel:—

"Met betrekking tot de belydenis dezer Kerk verklaart de vergadering dat zy daardoor verstaat al de artikelen en leerstukken vervat in de Formulieren van Eenigheid der Gereformeerde Kerk (Geloofsbelydenis, Heidelbergschen Catechismus, en Dordsche Leerregels) welke zy erkent in alles met Gods Woord overeentekomen,—terwyl zy verklaart—alle predikanten gehouden te zyn niets te leeren hetwelk in eenig opzicht strydt tegen voornoemde Formulieren van Eenheid; noch wil dat in het openbaar of privatelyk, iets door hen geleerd wordt, hetwelk in het allerminst van de leer in de voornoemde formulieren afwykt,—waarom zy eischt dat door alle predikanten het volgende formulier onderteekend wordt, en besluit dit op het allerstrengst te handhaven:

"'Ik, ondergeteekende, Bedienaar des Goddelyken Woords behoorende tot de algemeene Kerkvergadering der Kerk in de Zuid-Afrikaansche Republiek, verklare opregtelyk en met een goed geweten voor den Heer, met deze onderteekening, dat ik van harte geloof, dat al de artikelen en leerstukken vervat in de Formulieren van Eenheid der Gereformeerde Kerk (Geloofsbelydenis, Heidelbergsche Catechismus, en Dordsche Leerregels) in alles met Gods Woord overeenkomen. Ik beloof derhalve dat ik de leer daarin vervat, naarstiglyk zal leeren en getrou-

welyk voorstaan, zonder iets daartegen, hetzy heimelyk of in het openbaar, direct of indirect, te leeren of te schryven, almede dat ik niet alleen alle dwalingen tegen deze leer strydende en welke door de Nationale Synode van Dortrecht in 1618-1619 veroordeeld zyn, verwerp, maar dat ik ook genegen ben dezelve te wederleggen tegen te spreken, en allen arbeid aan te wenden om dezelve uit de Kerk te weren.

"'En indien het mogt gebeuren dat ik later eenig bezwaar of ander inzigt, omtrent deze leer kryg, beloof ik, dat ik hetzelve noch openlyk noch heimelyk zal voorstaan, leeren of verdedigen met preken of schryven voor dat ik hetzelve aan de algemeene Kerkvergadering zal openbaren, om aldaar nader onderzocht te worden; terwyl ik my ten allen tyde bereid verklaar, my aan de uitspraken der algemeene Kerkvergadering gewillig te onderwerpen, indien ik bevonden worden mogt, tegen eenig gedeelte van deze verklaring en belofte gehandeld te hebben.

"'En indien de algemeene Kerkvergadering te eeniger tyd, ten einde de eenigheid en zuiverheid der leer te behouden, goedvond eene nadere verklaring van myn gevoelen omtrent een of meer der voormelde artikelen te eischen, zoo beloof ik by deze plegtig dat ik daartoe ten allen tyde willig en bereid zal zyn. En in geval ik aan gezegde verklaring ontrouw worden mogt, my aan de kerkelyke tucht der algemeene Kerkvergadering niet te zullen onttrekken.'"

Ds. Cachet ontwikkelt de redenen voor zyn voorstel. Het is in de eerste plaats onmisbaar dat de Kerk hare belydenis duidelyk uitspreke. Gelyk reeds gezegd is—de Gereformeerde Kerk in geheel Zuid-Afrika heeft duidelyk verklaard dat zy zich onvoorwaardelyk hecht aan de beproefde leer der Dordsche Vaderen, vervat in de belydenisschriften der Gereformeerde Kerk. Alleen de "Hervormde Kerk" in de Republiek heeft gezwegen. Dit mag onmogelyk zoo zyn. VELEN DIE NU BEHOOREN TOT DE DUSGENAAMDE "HERVORMDE KERK," ZOUDEN HAAR TERSTOND VERLATEN INDIEN ZY WISTEN DAT DE OUDE BELYDENISSCHRIFTEN DER GEREFORMEERDE KERK NIET DOOR HAAR WORDEN GEHANDHAAGD. En zekerlyk kan daar van geene vereeniging met Utrecht sprake zyn, zonder eene duidelyke verklaring van de zyde dezer vergadering, dat zy zonder eenig voorbehoud de Formulieren van Eenigheid der Gereformeerde Kerk,

als de belydenisschriften der Kerk alhier erkent en die aannneemt als overeenkomstig Gods Woord. Het tweede gedeelte van het voorstel is niet minder belangryk; het dient om de predikanten, zoo lang zy dienstdoende predikanten zyn in deze Kerk te binden, dat zy niets zullen leeren of prediken privatelyk of in het openbaar wat eenigzins afwykt van de leer in de Formulieren van Eenigheid nedergelegd.

Zoo als het nu is kunnen de leeraren in de Republiek even als in de Hervormde Kerk van Nederland, leeren wat zy willen, hoe ook in stryd met de leer der Gereformeerde Kerk, de leer der waarheid, zonder deswegens te kunnen worden teregt gesteld. Het bewys ligt voor de hand. Wy hebben reeds aangetoond dat er een groot verschil bestaat tusschen de onderteekening der formulieren in de Gereformeerde Kerk en in de Hervormde Kerk. In de Gereformeerde Kerk in Holland en Afrika worden de Formulieren van Eenigheid door de leeraren en kerkedienaars aangenomen "*als in alles met Gods Woord overeenkomende,*" terwyl in de Hervormde Kerk de predikanten de formulieren onderteekenen en aannemen "*voor zoo ver zy met Gods Woord overeenkomen*"—hetwelk zeggen wil: dat, daar ieder predikant zelve regter is om te bepalen of dit of een ander leerstuk der Gereformeerde Kerk met Gods Woord overeenkomt, ieder predikant straffeloos leeren kan wat hy wil, gelyk ook in Holland geschiedt. De predikanten in deze vergadering tegenwoordig Ds. van der Hoff, Begemann, en Smits, hebben in Holland de formlieren onderteekend "*voor zoo ver zy met Gods Woord overeenkomen,*" waardoor zy dus niet in de leer gebonden zyn. Vervolgens hebben zy in de Kaapstad by hunne legitimatie, de formulieren onderteekend "*omdat zy met Gods Woord overeenkomen,*" en zouden zy, indien er niets verder gebeurd ware, gehouden kunnen worden, wel gebonden te zyn door de Formulieren van Eenigheid. Maar ziet de "Hervormde Kerk" in de Republiek heeft zich met hare leeraars onttrokken aan het opzicht der Kaapsche Synode, en met de Kaapsche Kerk gebroken, is eene Kerk geworden op de wyze van de Hervormde Kerk in Holland, de gemeenten hebben het toezicht der Kaapsche Synode over haar zelve afgeworpen, en de leeraars noemen zich los en vry van die Synode. Hun legitimatie-eed was voor de Gereformeerde Kerk waar de belydenisschriften gehandhaafd worden; niet voor de

Hervormde Kerk waar die worden voorbygegaan. Die legitimatie eed is dus niet bindend voor de leeraars in deze Kerk, zoodat zy alleen gebonden zyn door hunne onderteekening in Holland, die gelyk wy gezien hebben niets beteekent.

Dat de "Hervormde Kerk" in de Republiek hoegenaamd geene waarde hecht aan de legitimatie van leeraars door de Kaapsche Synode, noch dezelve voor de Kerk hier noodig beschouwt is duidelyk gebleken uit het geval van Ds. van Warmeloo (thans predikant van Zoutpansberg) die niet gelegitimeerd is, en toch als predikant alhier is toegelaten.

Ds. Cachet zeide dat het hem leed deed dat Ds. van Warmeloo niet in de vergadering aanwezig was, daar hy ongaarne iets onaangenaams zeide omtrent iemand, in diens afwezigheid. Hy moest echter spreken over het geval van Ds. van Warmeloo.

Ds. van Warmeloo kwam in 1862 voor de zitting der Synode in de Kaapstad als candidaat tot de H. Dienst by een der provinciale Kerkbesturen der "Hervormde Kerk" in Holland. Hy was niet door den Actuarius (Ds. Faure) gelegitimeerd, maar naar de Synode verwezen. Legitimatie in onze Kerk wil zeggen, eene verklaring van den Actuarius Synodi, namens de Synode, dat de gelegetimeerde predikant aan al de eischen der wet op dit punt heeft voldaan, de formulieren der Kerk heeft onderteekend als overeenkomstig Gods Woord, waarna hy beroepbaar is in eenige vacante gemeente der Kerk. Zonder gelegitimeerd te zyn is niemand beroepbaar in de Gereformeerde Kerk der Kaapkolonie, van den Vrystaat, Natal, Utrecht, en Lydenburg. Ds. van Warmeloo deed by de Synode aanzoek om legitimatie. Terwyl zyne zaak behandeld werd, besloot de Synode dat voortaan geen predikant door haar zou worden gelegitimeerd, voor hy zich aan een onderzoek zou hebben onderworpen, voor eene commissie van zeven predikanten, omtrent zyne gehechtheid aan en zuiverheid in de leer onzer Kerk. Aan Ds. van Warmeloo werd gezegd, dat hy niet kon worden gelegitimeerd, voor hy zich aan dat onderzoek *(colloquium doctum)* onderworpen had. Ds. van Warmeloo weigerde dit, naar hy voorgaf omdat hy meende dat de Synode geen regt had dit van hem te eischen. Hy werd diensvolgens niet gelegitimeerd en is niet beroepbaar in eenige gemeente der Gerefor-

meerde Kerk in Zuid-Afrika. Hy werd nogtans door de algemeene Kerkvergaderiug der Hervormde Kerk alhier als leeraar toegelaten, en dus alleen op zyne onderteekening der formulieren in Holland.

Het is wel bekend dat Ds. van Warmeloo in de Kaapstad, de dusgenaamde liberale gevoelens was toegedaan, en dat Zew. van verschillende zyden beschuldigd werd, daarom zich niet aan het onderzoek te willen onderwerpen. Hoe het zy Ds. van Warmeloo, die zoolang hy niet is gelegitimeerd in geene gemeente der Gereformeerde Kerk in geheel Zuid-Afrika beroepbaar is, is nogtans beroepbaar verklaard door de "Hervormde Kerk" in deze Republiek, en als predikant van Zoutpansberg bevestigd. Zoo als het nu is, is er geen beletsel dat andere en liberale leeraren uit Holland hier komen, en eindelyk de geheele Kerk door liberale predikanten wordt bediend. De predikanten der Hervormde Kerk in de Republiek zyn evenmin als in Holland op eenige wyze gebonden door de Formulieren van Eenigheid, zy kunnen de dierbaarste waarheden der Gereformeerde leer straffeloos verzwygen, ontkennen, tegenstaan, en het einde moet zyn dat de Hervormde Kerk in de Republiek in alle opzichten in de verderfelyke voetstappen wandelt van hare afgewekene en nog dagelyks afwykende moeder—de Hervormde Kerk in Holland. Het voorstel nu ter tafel moet dienen ter duidelyke verklaring door deze algemeene Kerkvergadering dat de belydenisschriften der oude Gereformeerde Kerk, de belydenisschriften dezer Kerk zyn, dat dezelve stiptelyk zullen worden gehandhaafd en geen predikant worden toegelaten hetzy in het openbaar, hetzy privatelyk iets te leeren hetwelk met die belydenisschriften in styd is.

Ds. Smits zeide dat Ds. Cachet wederom al het mogelyke gedaan had om de Kerk van Holland zwart af te schilderen en dat hy blyven zou by zyn voorstel. Ds. Begemann meende de aanmerkingen van Ds. Cachet impertinent te zyn, en zou het voorstel van Ds. Smits secondeeren.

Ds. Cachet gaf zyne verwondering te kennen dat niemand der andere leden van de vergadering sprak, en verzocht de vergadering om niet te haastig tot eene stemming overtegaan.

Na nog eenige aanmerkingen besloot de vergadering te verdagen tot 's middags twee ure.

NA DE PAUZE,

Ds. van der Hoff het woord nemende zeide dat de vergadering wel verstaan moest wat Ds. Cachet voorstelde, nl., eene onderteekening van de oude Formulieren van Eenigheid. Hy erkende dat het formulier door Ds. Cachet voorgesteld overeenkwam met het formulier dat door de Dordsche Synode van 1618-19 was aangegeven, en van kracht gemaakt, doch dat de verlichting die alles doordrong, de Kerk in Holland geleerd had, dat dit oude formulier te streng was, waarom men het in Holland had veranderd, en zoo doende de leeraren in staat gesteld waren zich slechts te houden aan het Evangelie. Ds. van der Hoff zeide dat het door Ds. Cachet voorgestelde formulier insloot de handhaving der Dordsche Leerregels, terwyl hy zich overtuigd hield dat geen der aanwezige ouderlingen en diakenen met de Dordsche Leerregels bekend waren. Hy wendde zich toen tot de vergadering, en vroeg ieder lid, uitgenomen de predikanten, hoofdelyk af, of zy met den inhoud der Dordsche Leerregels bekend waren, waarop door ieder der ouderlingen en diakenen "NEEN" geantwoord werd. Ds. van der Hoff zeide dat hy de broeders hieromtrent eenige inlichting zou geven; een dier leerregels sprak van de uitverkiezing, en nu zou hy de broeders afvragen, of zy konden gelooven dat de liefderyke God sommige menschen geschapen had om hen zalig te maken en anderen om te verdoemen. Ds. van der Hoff deed die vraag nu aan ieder der ouderlingen en diakenen, hoofd voor hoofd, waarop door allen, met twee uitzonderingen, geantwoord werd "DAT ZY HET NIET KONDEN GELOOVEN." Na dit ergerlyk tooneel verklaarde Ds. van der Hoff nimmer zulk een formulier als door Ds. Cachet genoemd, te zullen onderteekenen maar te zullen blyven by zyne onderteekening in Holland.

Ds. Smits het woord nemende, verklaarde geheel met Ds. van der Hoff intestemmen. Hy waarschuwde de vergadering dat zy zich niet door Ds. Cachet moesten laten misleiden. Er kon wel degelyk over predikanten geklaagd worden by de algemeene Kerkvergadering * zie Art. 41 en 42 van het kerkelyke reglement—en dit is ook onlangs gebleken op de commissie-zitting te Rustenburg, op welke de Predikant van der Hoff zich te verantwoorden had wegens eene beschuldiging van onregtzinnigheid in de leer, tegen

* Bylage.

Zew. ingebragt door de HH. Vermaak en Sassenberg. Ook hy verklaarde nooit met Ds. Cachets formule te zullen instemmen.

Ds. Begemann zeide dat van ieder proponent in Holland eene onderteekening der formulieren geeischt werd; dat hy dat formulier in Holland had onderteekend, en dat hy verder geheel met de beide andere predikanten instemde.

Eenige leden der vergadering gaven te kennen dat zy met het door de predikanten gezegde tevreden waren, en met hen instemden.

Ds. Cachet antwoordde de verschillende sprekers als volgt.

Hy wendde zich eerst tot Ds. van der Hoff, en zeide dat hy nimmer had kunnen denken dat Ds. van der Hoff zoo eerlyk voor zyn gevoelen had durven uitkomen. Ds. van der Hoff toch had nu openlyk erkend, dat het formulier door hem (Ds. Cachet) voorgesteld, het oude formulier der Gereformeerde Kerk was; doch dat dit te streng was, en daarom door de Hervormde Kerk in Holland is afgeschaft, en dat hy zich aan de onderteekening der formulieren, gelyk nu in Holland in gebruik, houden zou. Ds. Cachet zeide verder dat hy verwonderd geweest was te hooren dat al de ouderlingen en diakenen in de vergadering, op de vraag van Ds. van der Hoff, geantwoord hadden dat zy onbekend waren met de Dordsche Leerregeleu. Hy voor zich zou zich geschaamd hebben, indien hy twaalf jaren leeraar in de Republiek geweest was, zulk eene vraag te doen aan de Hooge Kerkvergadering, en van haar zulk een antwoord te ontvangen. Men kon hieraan afmeten, hoe het met betrekking tot de onderwyzing in de leer, op de catechisatien gesteld was. En dan, op de vraag van Ds. van der Hoff omtrent het leerstuk der uitverkiezing, de vergadering byna eenpariglyk te hooren verklaren, dat zy daarin niet gelooven! Hy had niet gedacht dat het in deze vergadering geoorloofd was, kategorische vragen te doen, doch daar het geoorloofd was, wilde hy daarvan gebruik maken en allereerst aan Ds. van der Hoff vragen of hy geloofde *in de Goddelyke inspiratie des Bybels, dat de geheele Bybel Gods Woord is, in de Godheid van den Heer Jesus, in de Bybelsche, Gereformeerde leer der Wedergeboorte, der verzoening, der verkiezing, enz.* Hy hoopte dat Ds. van der Hoff even onbewimpeld zou antwoorden, als de ouderlingen zoo even gedaan hadden. Daar Ds. van der Hoff echter een

beschamend stilzwygen bewaarde, gaf Ds. Cachet te kennen dat hy ook niet verwacht had dat Ds. van der Hoff onbewimpeld op deze vragen zou antwoorden. Wat betreft de aanmerkingen van Ds. Smits, zeide Ds. Cachet, dat hy zich niet begrypen kon hoe Ds. Smits zich beroepen kon op de zaak van de Heeren Sassenberg en Vermaak tegen Ds. van der Hoff gelyk die behandeld is te Rustenburg ll. Juny. Die zaak bewees alles wat hy beweerd had, en hy wilde er nu byvoegen, dat *indien Ds. van der Hoff wegens de tegen hem ingebragte beschuldiging* van onzuiverhuid in de leer, teregt gestaan had voor eenige vergadering der Gereformeerde Kerk, waarin de belydenisschriften gehandhaafd worden, na hetgeen te Rustenburg omtrent Zew. onzuiverheid in de leer is bewezen, hy, "*Ds. van der Hoff, ontegenzeggelyk zou zyn afgezet.*" Er is in het geheele kerkelyke reglement geen enkel artikel hetwelk met een enkel woord spreekt over de verpligting der predikanten om te prediken en te leeren overeenkomstig de leer der Gereformeerde Kerk. En waar geen wet is is geen overtreding.

Aan Ds. Begemann antwoordde Ds. Cachet dat hy, Ds. Begemann, "***niet***" de formulieren onderteekend had als hier bedoeld was, maar zoo als in Holland gebruikkelyk is, "voor zoo ver zy met Gods Woord overeenkomen," hetwelk gelyk reeds bewezen is niets beteekende.

Ds. Cachet wendde zich vervolgens tot de vergadering, herinnerde haar aan de noodlottige afscheiding van de Synode onder Ds. van der Hoff,—aan diens werk in de Republiek, aan de waarschuwingen der Synodale Commissie, aan de "afscheiding" in dit land, die had kunnen worden verhinderd,—aan de daadzaak dat Utrecht, Lydenburg, Schoonspruit, en gedeeltelyk Wakkerstroom zich hielden aan de belydenis en praktyk der Gereformeerde Kerk,—dat velen in dit land de oogen geöpend zyn voor de misleiding dat de Hervormde Kerk de oude Gereformeerde Kerk is onder eenen anderen naam, terwyl de Hervormde Kerk hier geene andere is dan de afgewekene Kerk van Holland, dat, zoo als het nu is, de deur geöpend is voor volkomene leervryheid, voor al de ellende van het dusgenaamde liberalisme,—dat het de plicht en roeping is der ouderlingen, hiertegen te waken,—dat de zaak die nu behandeld wordt, niet is de zaak der gemeente Utrecht, maar van al de misleide leden der Gereformeerde Kerk in de Republiek. Om al welke redenen hy hoopte dat zyn

voorstel de ernstigste overweging der vergadering hebben zal.

Na nog eenige discussie werden de beide voorstellen ter stemming gebragt, nl., het voorstel van Ds. Smits en dat van Ds. Cachet, met dien uitslag dat het voorstel van Ds. Smits met algemeene stemmen werd "*aangenomen*," en dat van Ds. Cachet met algemeene stemmen "*verworpen*."

Ds. Cachet stond nu op en zeide, dat het onnoodig was om eenige andere punten te bespreken, daar hy met zyn medeafgevaardigde, de Heer Ferreira, na het op dezen dag gehoorde, namens de gemeente van Utrecht, verklaren moest, dat zy zich onmogelyk met de algemeene Kerkvergadering vereenigen konden. Alles zouden zy wellicht hebben kunnen toegeven behalve het verschil in het punt van leer. Ds. Cachet zeide verder dat hy den ongelukkigen afloop der Conferentiën betreurde; doch wenschte het nu duidelyk verstaan te hebben opdat niemand later hem van scheurmakery zou kunnen beschuldigen, dat hy als zynde de eenige leeraar der Nederduitsch Gereformeerde Kerk in de Z. A. Republiek (nu Ds. van Heyningen, zich persoonlyk vereenigd heeft met de algemeene Kerkvergadering, en bovendien op vertrek staat naar Cronstadt) hy de geheele Republiek, in deszelfs lengte en breedte, als zyne gemeente beschouwen moest (uitgenomen daar waar de zuivere Gereformeerde Kerk bestond * en arbeidde) dat hy de gemeenten hoopte te verzamelen, en van zuivere leeraars, die niet schroomden de Formulieren van Eenigheid der Gereformeerde Kerk als overeenkomstig Gods Woord te onderteekenen, te voorzien, en aldus te arbeiden tot herstel der Nederduitsch Gereformeerde Kerk in de Zuid-Afrikaansche Republiek.

En hiermede werd de vergadering gesloten, en een einde gemaakt aan onze pogingen om eene vereeniging met de dusgenoemde Ned. Hervormde Kerk tot stand te brengen. Wy zeggen " dusgenoemde Hervormde Kerk," want alle onze handelingen zyn uitgegaan van de veronderstelling, dat onder den naam van " Hervormde Kerk " wy de oude Kerk des lands zouden vinden, gaarne bereid om haren waren naam en beproefde belydenis te handhaven. Hierin hebben wy ons bedrogen. Hadden wy geweten dat wy zouden te doen hebben met de algemeene Kerkvergadering van eene

---

* Onder geestelyk opzicht van Ds. Postma.

Kerk die in naam en praktyk waarlyk "Hervormde Kerk" (dat is eene Kerk die nieuw gevormd is, maar in eenen kwaden zin) genoemd moet worden, eene Kerk die zoo duidelyk het voorbeeld der ongelukkige Hervormde Kerk van Holland volgde, dan hadden wy voorzeker geene pogingen tot vereeniging aangewend, daar wy *tegen* die Kerk moeten getuigen, in plaats van met haar te vereenigen.

II. Wy zullen nu in het korte zamentrekken en opgeven de redenen waarom de vereeniging niet is geschied.

De Nederduitsch Gereformeerde gemeente van Utrecht vasthoudende aan de leer der Gereformeerde Kerk als uitgesproken op de Nationale Synode van Dortrecht 1618-19, en nedergelegd in de Formulieren van Eenigheid van welke Kerk zy zich dankbaar bewust is (zy het dan ook klein en gering), een gedeelte te vertegenwoordigen heeft zich met de dusgenoemde Nederduitsch Hervormde gemeenten in de Zuid-Afrikaansche Republiek niet kunnen vereenigen:—

1. Omdat het uit de wetten en bepalingen dier gemeenten of uit eenig geschrift of uit eenige kerkelyke handelingen niet blykt dat zy in leer en tucht overeenkomt met de Gereformeerde Kerk als geconstitueerd in de Synode van Dortrecht in de jaren 1618 19.

2. Omdat het uit de wetten en bepalingen der Ned. Hervormde gemeenten, uit de notulen der algemeene Kerkvergadering, en uit vele kerkelyke handelingen ten duidelykste blykt dat de Ned. Hervormde Kerk in de Republiek, in *naam*, en in *belydenis* en in *praktyk*, grootelyks verschilt van de Gereformeerde Kerk in Holland, de Kaapkolonie, Vrystaat, en Natal; van de Gereformeerde Kerk gelyk die bestaan heeft in alle de gemeenten der Z. A. Republiek, en in verschillende gemeenteu nog bestaat. En meer bepaaldelyk.

3. Omdat de Hervormde Kerk door hare algemeene Kerkvergadering te Pretoria—November ll.—duidelyk verklaard heeft dat hare leeraren niet gebonden zyn in de leer door de Formulieren van Eenigheid der Gereformeerde Kerk.

4. Omdat die aldus genoemde Hervormde Kerk in dit land, in *naam*, en *leer*, en *praktyk*, het voetspoor volgt van

de liberale Hervormde Kerk in Holland, met volkomene leervryheid voor hare predikanten, door hare praktyk de rust en welvaart van de Republiek in gevaar brengt, en zelfs niet voldoet aan den geest van den eisch in Art. 20 der grondwet.

5. Omdat eene vereeniging met de zich noemende Hervormde Kerk in de Republiek, zoo als die Kerk nu bestaat, een verloochening geweest zou zyn van de dierbaarste belangen der Gereformeerde Kerk in het algemeen, en van deze Republiek in het byzonder.

Wy laten deze "redenen" volgen zonder eenige verdere aanmerking dan dat wy dezelve ter overweging aanbieden aan de gemeenten, en verder, dat wy bereid zyn, dezelve toetelichten, te bewyzen, en te verdedigen voor eenige vergadering van den Hed. den Uitvoerenden Raad of Volksraad, voor eenige kerkelyke vergadering, of voor eenige gemeentevergadering, in welke plaats ook, indien wy daartoe verzocht worden.

III. Wy willen nu een kort overzicht geven van den kerkelyken toestand dezer Republiek, en daartoe een blik achterwaarts, om ons henen, en in de toekomst werpen.

Toen deze Republiek nu ongeveer dertig jaren geleden bewoond werd, bestond hier maar eene Kerk, nl., de Nederduitsch Gereformeerde Kerk. Het is waar, het was toen droevig gesteld—zonder leeraars, zonder onderwyzers, zonder behoorlyk Kerkbestuur;—toch was het niet zoo geheel droevig. Mogten de gemeenten zich niet verheugen in het genot van vaste leeraars, zy mogten zich verheugen nu en dan bezocht te worden door getrouwe leeraars uit de Kaapkolonie en Vrystaat, leeraren wier namen hier niet ligt vergeten zullen worden. Er was toen eenheid in de Kerk—allen waren kinderen van een huis. Het liberalisme, de verderfelyke liberalo gevoelens waardoor andere Kerken beroerd werden, was hier naauwelyks by name bekend. Er was eene hartelyke begeerte naar goede getrouwe leeraars—getuige hiervoor de roepstem van byna ieder lid der Kerk in de Republiek om Ds. Andrew Murray tot leeraar te hebben—getuige hiervoor byzonderlyk eene gelegenheid toen Ds. Murray te Rustenburg gepredikt had:

Naar den mensch, kunnen wy het niet anders dan ten zeerste betreuren, dat Ds. Murray geen vrymoedigheid gehad heeft naar de Republiek te komen; hoe geheel anders, wy spreken naar den mensch, had het nu in het kerkelyke alhier kunnen zyn. Eindelyk kwam hier een leeraar, Ds. van der Hoff. Gelyk wy reeds hebben gezegd, Ds. van der Hoff is in de Kaap gekomen zonder beroepsbrief. Hy is herwaarts gezonden uit Holland door bemiddeling van een zekeren proffessor (Lauts). Eerst toen Ds. van der Hoff in de Kaapstad was aangekomen, ontving Zew. door tusschenkomst van Ds. A. Faure een beroepsbrief uit Potchefstroom. De Transvaalsche gemeenten waren toen ingelyfd op hun eigen verzoek by de Kaapsche Synode, en waren een met de Gereformeerde Kerk in de kolonie. Kort na de komst van Ds. van der Hoff echter veranderde de staat van zaken. Zew. weigerde om zich te laten voorstellen volgens wet en regel, als leeraar zyner gemeente; daarna volgde de afscheiding van de Synode; *de eeuwigheid zal het openbaren welke onzalige middelen er gebezigd zyn, om die afscheidiug te bewerken*; de gemeenten in de Republiek, behalve Utrecht en Lydenburg, stonden nu onder het opzicht van Ds. van der Hoff, en Kerkvergaderingen waarvan Zew. altyd voorzitter was. Het doet ons leed iets onaangenaams te moeten zeggen, maar dat het privaat zoowel als openbaar gedrag van Ds. van der Hoff dikwyls van dien aard geweest is dat Zew. indien hy nog onder de Synode zoude ressorteeren, reeds lange in zyn loopbaan zou zyn gestruit is bekend aan byna ieder inwoner in de Republiek.

Toen vond de groote scheuring plaats, en verlieten velen in de Republiek eene Kerkgemeenschap, waar zy de zuivere leer en de zuivere praktyken der Gereformeerde Kerk niet meer vonden. Meerdere leeraars kwamen—de naam der Kerk werd veranderd—de belydenisschriften eerst verzwegen, daarna voor niet meer bindend beschouwd; aan de leeraren leervryheid gegeven, de deur voor de liberalen geopend. Dit is niet op eenmaal geschied, maar langzaam—byna onmerkbaar. En hoe is het nu? De gemeente van Schoonspruit, die zich gedrongen gevoeld heeft zich van de gemeente van Ds. van der Hoff afte-scheiden, zou aan zich zelve zyn overgelaten, indien niet predikanten uit den Vrystaat zich over haar ontfermd hadden—de gemeenten Utrecht, Lydenburg nog steeds

vasthoudende aan de oude Gereformeerde leer, Wakkerstroom gedeeltelyk met Utrecht vereenigd,—vele honderden leden der Kerk, afgescheiden van de Hervormde Kerk en vereenigd onder een afzonderlyk Kerkbestuur, en dan de zich noemende Ned. Hervormde Kerk, aanspraak makende op den naam van Staats-Kerk, de tydelyke voorregten der ware Staats-Kerk in bezit genomen hebbende, met leeraren die blykbaar de dusgenoemde liberale leerstellingen zyn toegedaan, met een geopende deur voor eenigen liberalen leeraar uit Holland, met eene Kerkvergadering die geweigerd heeft, de oude ware belydenisschriften der Gereformeerde Kerk als de hare te erkennen, met predikanten die verklaren dat *"zy met een vry geweten voor God"* het oude onderteekeningformulier der Gereformeerde Kerk niet kunnen onderteekenen, de Hervormde Kerk, die nimmer iets goeds voor het land gedaan heeft, die velen gedwongen heeft alle gemeenschap met haar te breken, en nog zeer velen in haar midden zuchten doet, en roepen tot den Heer om hulpe en uitkomst.

En dit is nog het eenigste lichtpunt in de Hervormde Kerk der Z. A. Republiek. Velen, ouderlingen, diakenen, en leden, mannen en vrouwen, jongelingen en jongedochters, die nu in gemeenschap met die Kerk leven, meenen, gelooven, vertrouwen, dat de Hervormde Kerk, nog de oude Gereformeerde Kerk hunner vaderen is, schoon onder een verschillenden naam toch nog de oude ware Kerk. Maar zoo zeker als dit niet waar is, zoo zeker als men een blinddoek gebonden heeft voor het oog der gemeenten, zoo zeker is de dag aanstaande dat de oogen van velen geopend zullen worden, dat zy zullen zien dat de "Hervormde Kerk" niet de zuivere Kerk hunner vaderen is, maar van de waarheid is afgeweken, dat de Hervormde Kerk hier gelyk staat aan de liberale Hervormde Kerk van Holland, en wanneer de oogen der gemeenten geopend zyn, dan zullen zy weten te handelen.

Ja handelen Om het verkeerde uit de Kerk te verwyderen, of wy gaan eene droevige toekomst te gemoet. Het is een oud gezegde dat, ware het niet van wege het zout der Kerk van Christus op aarde, deze wereld reeds lange zoo verdorven zou zyn geweest, dat de Heer haar zou verworpen hebben. Dit is byzonder waar van onzen Staat. Orde rust, vrede en welvaart staan in dit land in byzonder verband met de handhaving der waarheid, en de praktyk

onzer Kerk. Indien in onze Republiek de deur niet gesloten wordt voor de verderfelyke leeringen van het liberalisme, indien de "Hervormde Kerk" in dit land voort gaande op het voetspoor der "Hervormde Kerk" van Holland, zal zyn de Kerk van den Staat, de uitgebreidste Kerk van dit land, dan zullen van onze kansels, op Catechisatïen, en Kerkvergaderingen, en op de scholen diezelfde goddelooze, Godonteerende, zielverderfelyke leerstellingen worden verkondigd en voorgestaan, die de Hervormde Kerk van Holland tot een bywoord en smaadnaam gebragt hebben—dan zullen onze kinderen als zoogenaamde "*verlichten*" spotten met de waarheden waarvoor hunne vaderen goed en bloed hebben opgeofferd, de Bybel genoemd worden een "leugenboek," de Heer Jesus een gewoon mensch, wedergeboorte en bekeering louter inbeelding, de eeuwigheid dwaasheid, tot dat de Heer in zyn toorn, dit land en volk verwerpt, en aan zich zelve overgeeft.

Leden der Nederduitsch Gereformeerde Kerk in de Zuid-Afrikaansche Republiek, het is hiertegen dat wy u oproepen om in den Naam des Heeren, op geestelyke wyze, en met geestelyke wapenen te stryden. Onder leden der Gereformeerde Kerk verstaan wy niet alleen hen, die in deze Republiek zich openlyk met dien naam noemen, maar ook zeer bepaaldelyk u allen, die in de Gereformeerde Kerk zyt gedoopt, en by het afleggen uwer belydenis gezworen hebt den Heer te dienen als lid dier Kerk, en die nu leden der Herv. Kerk genoemd wordt, en u zoo laat noemen omdat gy meent dat de Herv. Kerk uwe oude dierbare Kerk is onder een anderen naam.

U roepen wy toe: Ontwaakt. Wy hebben zware beschuldigingen ingebragt tegen de Herv. Kerk alhier. Wy hebben aangetoond dat zy niet de oude Gereformeerde Kerk van dit land is. Om lid te zyn der liberale Herv. Kerk moet gy eerst ontrouw worden aan uwe belydenis belofte. Doch wy vertrouwen van u betere dingen. Wy smeeken u te onderzoeken, of deze dingen alzoo zyn, of niet, en als gy bevonden hebt, dat wy de waarheid gesproken hebben, dan roepen wy u op in den naam der Kerk in welke gy gedoopt en aangenomen zyt, in den den Naam des Heeren, om getrouw te zyn aan uwe Belydenis-eed, om getrouw te zyn aan de Gereformeerde Kerk, om getrouw te handelen als burgers en Christenen, om getrouw te zyn aan God.

Leden der Nederduitsch Gereformeerde Kerk in de Republiek, ons doel is eenvoudig. Wy wenschen onze oude Gereformeerde Kerk in dit land hersteld te zien, de Belydenis-schriften gehandhaafd, de gemeenten voorzien van getrouwe leeraren die niet bevreesd zyn om met een vry geweten de formulieren onzer Kerk te onderteekenen, en onze kinderen onderwezen in de zuivere leer van Gods Woord, en elke valsche leering, zoowel als onregtzinnige en derhalve liberale leeraars uit ons midden geweerd. De gemeenten van Utrecht, Schoonspruit, Wakkerstroom (gedeeltelyk), Lydenburg, hebben de goede keuze gedaan om te blyven by de oude beproefde waarheid der Geref. Kerk. Komt dan allen die de waarheid lief hebt. Brengt deze zaken voor den troon van Gods genade—gaat met God, en Zyn Woord, en uw geweten te rade, en dat de Heer u allen openbare

WAT ER GEDAAN MOET WORDEN

om het liberalisme uit ons midden te weren en de leer en praktyk onzer Gereformeerde Kerk alhier te handhaven.

Aan God den Heer, Vader, Zoon, en Heiligen Geest bevelen wy voorts de zaak zyner Kerk in dit land en allen die met ons den Heer Jesus als onzen God en Zaligmaker aanbidden en liefhebben.

Namens den Kerkeraad en de gemeente der Nederduitsch Gereformeerde Kerk te Utrecht,

F. LION CACHET.

BYLAGEN.

BYLAGE I.

De ondergeteekende ingezetenen van het District Buffelrivier thans te Utrecht vereenigd, protesteeren tegen alle veranderingen welke door de party van Pretorius aangewend worden om de Gereformeerde Kerk van Utrecht, die getrouw wil blyven aan de Kaapsche Synode, daar van aftescheiden, en zullen de ondergeteekenden nimmer toelaten dat een ander leeraar, welke niet gehouw en getrouw aan de Kaapsche Synode is, in deze Kerk optreedt om in dezelve eene scheuring te maken.

En aangezien de ouderling P. Jordaan en de diaken D. C. Uys en Diderik Bezuidenhout geteekend hebben voor de party van den Heer Pretorius wiens gouvernement de Kaapsche Synode der Gereformeerde Kerk niet erkent. Zoo is het dat den ondergeteekenden den Weleerwaarden Heer P. Huet, predikant, welke zich op dit oogenblik in hun midden bevindt eerbiediglyk verzoeken de bovengenoemde personen uit hunne kerkelyke bediening van diaken en ouderlingen te ontslaan en waardiger mannen dan zy in hunne plaats aantestellen.

De ondergeteekenden verzoeken den Weleerwaarden Heer P. Huet de Synode van de Kaap van dit hun protest tegen de party van den Heer Pretorius en consorten, kennis te geven, aangezien de diaken D. C. Uys reeds sedert verscheidene dagen zich met een talryk gewapend gevolg op een uur afstands van hier bevindt en op gisteren aan het publiek alhier de navolgende bekendmaking gezonden heeft :—

Adres.—[Copy.]

Aan het publiek bekend gemaakt :

District Buffelsrivier, den 7 October, 1858.

Aan de ingezetenen van het District Buffelsrivier.

Ik vind my gedrongen en verpligt U op te nemen als rebellen tegen den staat van de Zuid-Afrikaansche Repu-

bliek, en U zal gehouden worden om U op 8ste dezer om 12 uur aan my te komen melden als een getrouw onderdaan van bovengemelden staat, opdat ik moge weten op wie ik de kosten moet brengen die verder zullen moeten gedaan worden tot staking dezer rebellering.

Ik zal my noemen uwen vriend,

D. C. Uys,
Kommandant Buffelsrivier.

Uit dit stuk waarin D. C. Uys de ondergeteekenden als trouwe aanhangers van de ware Gereformeerde Kerk tot rebellen verklaart en het gevestigde hof van landdrost en heemraden niet erkent, blykt genoegzaam de gezindheid van hem en zyn gewapend gevolg en het is daarom dat de ondergeteekenden zich onder de bescherming en op ondersteuning van de Kaapsche Synode stellen en hunne hoop vestigen.

Utrecht, 8 October, 1858.

H. Loxton	J. P. J. [illegible]
J. Bouwer	J. Combrink
F. C. Scheepers	J. A. Landman
G. W. de Jager	J. W. de Jager
N. Grobbelaar	N. Smuts
M. J. Scheepers	J. C. Kloppers
C. J. Human	C. J. van Rooyen
W. C. Coetser	J. A. N. Breytenbach
J. Spies	Pieter Holtman
J. Meyer	M. J. Scheepers
T. J. G. Potgieter	K. M. Schreuder
J. Potgieter	H. van der Merwe
E. Koster	H. Bester
G. F. Scheepers	C. J. Potgieter
J. D. van Coller	F. Muller
F. G. N. Steenkamp	N. Scheepers
F. Potgieter	P. Macherie
P. R. Spies	A. Williams
B. Klopper	H. Kloppers
B. Meyer	E. J. Williams
H. L. Venter	H. Koch
A. F. Spies, landdrost	D. Duplesis
D. R. van Rooyen	F. Botha

Landdrosten, Heemraden, Kommandant, en Veldkornetten.

BYLAGE II.

Aan den Eerw. Kerkeraad der Ned. Herv. Gemeente van Utrecht Z. A. R.

Rustenburg, 15 Maart, 1865.

Eerwaarde Broeders in Christus,—By deze neem ik de vryheid U Eerwaarde mede te deelen dat er eene commissie-zitting van de algemeene Kerkvergadering zal plaats vinden te Rustenburg, D.V., op 26 Juny, 1863, des voormiddags ten negen ure precies.

Ik noodig U Eerwaarde derhalve beleefdelyk uit een of meer broeders uit uw midden aftevaardigen, ten einde te zamen de belangen der gemeenten in het algemeen als de uwen in het byzonder te kunnen bespreken.

Ik beschouw het voor uwe gemeente zoowel als voor ons wenschelyk dat de broederband tusschen ons naauwer mogt worden toegehaald.

Hopende U Eerwaarde aan deze onze uitnoodiging zult voldoen zoo noem ik my na broedergroete en heilbede.

Eerwaarde broeders in Christus, U Eerwaarde dienaar en medebroeder,

G. W. Smits,

Praess van de Commissie der Algemeene Kerkvergadering.

AANHANGSEL.

Verslag van het voorgevallene by de Kerkgelegenheid te Marthinus Wesselstroom op 5, 6, 7 January, 1866.

Door de algemeene Kerkvergadering der Nederduitsch Hervormde gemeenten in de Zuid-Afrikaansche Republiek werd op den 24 November, 1865, "de Predikant van der Hoff gevolmagtigd om op Marthinus Wesselstroom in plaats van den thans bestaanden Kerkeraad een nieuwen Kerkeraad te kiezen door de lidmaten der Nederduitsch Hervormde gemeente aldaar, en tevens om zich te Utrecht te verzekeren van den toestand der gemeente, en dien overeenkomstig maatregelen te nemen."

In gevolge dit besluit circuleerde kort daarna in de gemeente Marthinus Wakkerstroom het navolgende schryven van den Predikant van der Hoff, hetwelk hier in zyn geheel volgt, met slechts deze aanmerking dat het onderstreepen van onze hand is :—

Pretoria, 24 November, 1865.

Aan de Leden der Nederduitsch Hervormde Gemeenten te Marthinus Wesselstroom en Utrecht.

Geachte Vrienden en Broeders,—De Genade Gods in Christus Jesus onzen Heere zy met U.

By dezen zy U ter kennis gebragt dat de Heer Cachet, predikant van de Ned. Gereformeerde gemeente van Utrecht, in de algemeene Vergadering dezer dagen alhier getracht heeft om den wettigen naam onzer Kerk namelyk die van *Nederduitsch Hervormde,* zoo als in de grondwet en ook voor alle psalm en gezang-boeken by ons in gebruik te lezen staat, te veranderen, hetgeen met algemeene stemmen is afgekeurd.

Verder wilde die predikant de leeraren onzer Kerk *een*

formulier ter onderteekening opdringen waaraan wy predikanten ons met een vry geweten voor God niet konden onderwerpen. Wy wenschten ons te houden aan het formulier door ons in Holland onderteekend, en hebben nader besloten, zelf een formulier her onderteekening voor de predikanten op te stellen. Dit laatste zal voorgebragt worden voor de algemeene vergadering die, zoo de Heer wil, den 25 February te Potchefstroom zal zitting houden. Na onze weigering van de aanneming der voorwaarden door den Heer Cachet gesteld, verklaarde hy dat er nu van geene vereeniging van zyne gemeente met onze Kerk meer sprake kan zyn, en maakte hy tevens der vergadering bekend, dat hy zich nu beschouwt als de eenige leeraar der Nederduitsch Gereformeerde Kerk, en van nu af als zoodanig door de gansche Republiek zou arbeiden. Wy kunnen hem dat niet beletten, doch verzoeken U om U niet ongerust te maken over die handelwyze van den Heer Cachet, maar om getrouw te blyven in de gemeenschap der Nederduitsch Hervormde Kerk, die de wettig erkende Kerk van den Staat is.

Verder zy U bekend dat de ondergeteekende met drie ouderlingen, de broeders Piet Stoop, Wynand Pretorius, en Philip Roets afgevaardigd zyn naar Wakkerstroom en Utrecht, om aldaar door de gemeenten zelve een geheel nieuwe Kerkeraad te doen kiezen.

Wees dus niet ongerust, broeders, maar stelt al uw vertrouwen op den Heer der gemeente die zyne Kerk niet *aan de wolven in schaapskleederen* zal overgeven, maaı haar wel zal weten te bewaren en te beschermen.

Zondag, 7 January, zal, zoo de Heer wil, Kerk gehouden worden te Marthinus Wakkerstroom in het Kerkgebouw aldaar en Woensdag den 10den in de gemeente van Utrecht, plaats waar door Uonderling te bepalen. Zorgt dat gy naar geschikte personen uitziet om terstond als Kerkeraad gekozen en zaamgesteld te kunnen worden. Zondag, 14 January, zal er Kerk zyn op de plaats van den Heer Erasmus of daar in de buurt door den ondergeteekende.

De Heer zy met U.

Op last der algemeene Kerkvergadering,

(Get.) D. VAN DER HOFF,

Predikant.

Tot beter verstand van dezen brief diene dat de Kerkeraad van Wakkerstroom bestond uit de heeren F. Vermaak, P. Stoop, W. Pretorius, ouderlingen, en G. Viljoen, G. Visagie, K. Labuscagne, diakenen. Dat toen Ds. van der Hoff de laatste maal op Wakkerstroom gepredikt had, Zew. door de broeders Vermaak, Labuscagne, Viljoen, en Visagie van onregtzinnigheid in de leer was beschuldigd, terwyl de ouderlingen Stoop en Pretorius de zyde van Ds. van der Hoff hadden gekozen. Toen nu in dit schryven duidelyk werd te kennen gegeven dat, in stryd met alle kerkelyke wetten, de Kerkeraad van Wakkerstroom, zonder eenige opgaaf van redenen, of eenige nadere kennisgeving, was ontslagen met dit voorbehoud dat de ouderlingen Stoop en Pretorius (die de zyde van Ds. van der Hoff hadden gekozen, toen Zew. door de vier anderen Kerkeraden van onzuiverheid in de leer was beschuldigd) met Ds. van der Hoff eene commissie zouden uitmaken om de kerkelyke zaken in de gemeente Marthinus Wakkerstroom te regelen, begrepen de vier andere leden dat hier een inbreuk op hunne regten als Kerkeraden gemaakt werd. Ouderling F. Vermaak, als oudste ouderling, belegde om deze en andere redenen eene Kerkvergadering tegen den 5 January, 1866, op Marthinus Wakkerstroom, en zond my eene uitnoodiging namens vier leden des Kerkeraads en verscheidene leden der gemeente om op Marthinus Wakkerstroom te komen wanneer Ds. van der Hoff daar ook zyn zoude. Ik besloot aan die uitnoodiging te voldoen, te meer om dat velen zoowel te Wakkerstroom als te Utrecht begeerden dat ik in de tegenwoordigheid van Ds. van der Hoff en der gemeente myne beschuldigingen tegen de Hervormde Kerk alhier, zou duidelyk maken opdat die door Ds. van der Hoff indien mogelyk zouden kunnen worden tegengesproken en de gemeente op deze wyze tot beter inzicht van den staat der zaken zou kunnen komen.

Vrydag morgen, 5 January, ongeveer ten 10 ure, begaf zich ouderling F. Vermaak naar de ouderlingen Stoop en Pretorius om den Kerksleutel, daar hy het gebouw voor de belegde vergadering wilde in orde brengen. De sleutel werd hem echter geweigerd. Hierop nam Br. Vermaak eenen anderen sleutel, opende de Kerk, en vergaderde daar met de broeders Labuscagne, Visagie, en Viljoen als Kerkeraden, en Br. D. Sandbrink van Utrecht als scriba.

In dien tusschentyd, begaven de beide andere ouderlingen zich tot den Veldkornet Pretorius, welke Veldkornet Pretorius met den Ass. Veldkornet van Rendsburg, en eenige andere menschen, in de Kerk gekomen, den ouderling Vermaak met de andere broeders gebood terstond het Kerkgebouw te verlaten, onder bedreiging van geweld. Ofschoon dit geschiedde in tegenspraak met elke erkende wet van regt en billykheid, in tegenspraak met de grondwet, uit blykbare partydigheid, zoo meenden de broeders om gewelddadigheden te voorkomen het bevel van den Veldkornet onder protest te moeten gehoorzamen, natuurlykerwyze zich voorbehoudende zich ter behoorlyker plaatse over het onwettig en gewelddadig gedrag van de Veldkornetten te beklagen.

Inmiddels was Ds. van der Hoff gearriveerd, benevens het grooter deel der gemeente. Zaturdag ochtend vroeg werden er door my zelven en vele anderen drie verschillende pogingen aangewend om Ds. van der Hoff te bewegen, met my op eene gemeente-vergadering te verschynen, om te spreken over de bewuste kerkelyke zaken, dach hiertoe was Zew. *onder geen voorwaarde* te bewegen. De laatste poging werd aangewend door den Heer P. Joubert, C. Coetzee en anderen door nl. aan Ds. van der Hoff zoowel als aan my zelven een schryven te rigten van den navolgenden inhoud :—

Marthinus Wakkerstroom, Z. A. Republiek,
6 January, 1866.

Aan de Wel-Eerw. Heeren Predikanten D. van der Hoff en F. Lion Cachet.

Wy allen, ledematen van de kerkelyke gemeenschap der gemeente van Wakkerstroom, vernomen hebbende dat er verschil bestaat by onze leeraren over het Woord Gods en onze belydenisschriften, en daar wy zoo heilbegeerig zyn te weten wat en hoe het verschil is, verlangen zeer U Ed. Heeren in eene zamenspraak voor de gemeente over dat onderwerp te hooren, welgemeend ordelyk, stichtelyk opdat wy met eigen ooren kunnen vernemen wat eigenlyk de oorzaak van dat verschil is.

Wy hopen en vertrouwen dat U Ed. Heeren als getrouwe dienaren onzes Heeren Jesus Christus tot bevordering van het geestelyk welzyn der zielen, eensgezind-

heid en broederlyke liefde alles zult willen bydragen en dus ook aan dit ons ootmoedig verzoek gewillig zult voldoen.

Wy zyn uw heilbegeerige broeders,

(Was get.) P. J. JOUBERT,
C. J. COETZEE,
En anderen.

Ik gaf terstond met blydschap myne gewilligheid te kennen om aan dit verzoek te voldoen, doch van Ds. van der Hoff kwam het volgende antwoord:

Marthinus Wesselstroom, 6 January, 1866.

Aan de Wel-Edele Heeren P. J. Joubert, C. J. Coetzee, en andere onderteekenaren.

WEL-EDELE HEEREN,—By deze heb ik de eer ter uwer kennis te brengen, dat ik geen heil zie in eene zamenspraak tusschen uwe leeraren thans hier aanwezig. Ik wil U echter eenige inlichting geven waarom ik geweigerd heb de formulieren te onderteekenen met de verklaring dat zy met Gods Woord overeenkomen. Er zyn namelyk in de Nederlandsche Geloofs-Belydenis eenige verkeerde stellingen. Onder anderen aan het slot van Artikel 23 der Nederl. Geloofs-Belydenis worden aan David woorden in den mond gelegd, die hy nooit gesproken heeft. David zegt in den 143ste Psalm, vers 2, dat niemand die leeft voor Gods aangezicht regtvaardig zal zyn; dat is in den mond van David een gevoel van ootmoed en onvolkomenheid, verklarende hy daarmede dat niemand de wet Gods volkomen houdt, dat niemand volmaakt is in gehoorzaamheid op aarde.

In de geloofsbelydenis wordt daarentegen geleerd dat niemand zal geregtvaardigd worden, wat gelyk staat met de verklaring dat niemand zal zalig worden. Die woorden dus van de geloofsbelydenis zyn in regtstreeksche tegenspraak met de leer van Paulus, Rom. iii, vers 24, en komen niet overeen met Gods Woord, en David zou er zeker een streep doorhalen als hy ze in de geloofsbelydenis las, en Paulus zou ze met verontwaardiging van zich afstooten.

Er is nog iets. In Artikel 15, Nederl. Geloofs-Belydenis wordt geleerd dat de erfzonde niet ganschelyk, dus byna geheel door den doop wordt uitgeroeid. Dat is eene geheel Roomsche stelling, en de leeraren der Gereformeerde

Kerk, die gaarne een pauselyk gezag over de gemeente willen invoeren, houden zich aan die Roomsche stelling in de Belydenis vast, zeker in de hoop om vroeg of laat de gemeente onder hun dwangjuk te kunnen brengen. Ik ben niet van die soort en roep met Paulus liever de gemeente toe: Staat in de vryheid waarmede U Christus heeft vrygemarkt, en laat U niet wederom onder het juk der dienstbaarheid bevangen. Breedvoeriger zal ik zoo de Heer my tyd en krachten schenkt, dit alles nader in druk aan de gemeente bekend maken.

Wel-Edele Heeren,
Na heilbede,
U Ed. D.,
(Get.) Van der Hoff,
Predikant,
Ned. Herv. Gem.

Na het bekend worden van dezen brief, kwamen de Broeders Vermaak, Labuscagne, Visagie, en Viljoen te zamen in eene Kerkeraadsvergadering by welke de Heeren Stoop en Pretorius weigerden tegenwoordig te zyn, en namen na biddend overleg het volgend besluit:—

Wy, onderteekenden Ouderling en Diakenen der Gemeente te Wakkerstroom, verklaren dat wy tot heden als zoodanig gediend hebben onder den naam van Kerkeraad der Nederduitsch Hervormde gemeente te Wakkerstroom vermeenende dat de Kerk genoemd Ned. Hervormde Kerk onze oude Gereformeerde Kerk was onder eenen anderen naam. Doch daar het ons ten duidelykste is gebleken, om vele redenen dat de Ned. Herv. Kerk in naam, in belydenis, en praktyk, geheel verschilt van de oude Gereformeerde Kerk dezes lands, zoo verklaren wy by dezen dat wy van dit oogenblik in geenerlei verbindtenis of gemeenschap staan met de dusgenaamde Nederduitsch Hervormde gemeenten in de Zuid-Afrikaansche Republiek, maar ons verklaren te zyn, de Kerkeraad der Nederduitsch Gereformeerde gemeente van Marthinus Wesselstroom, vasthoudende aan de leer van Gods Woord, gelyk die is nedergelegd in de Formulieren van Eenigheid der Gereformeerde Kerk, als vastgesteld op de Nationale Synode van Dortrecht, 1618-19. Terwyl wy verder verklaren gemeenschap, kerkelyk en geestelyk te willen houden met de gemeenten

der Gereformeerde Kerk in het algemeen, en met die in de Z. A. Republiek in het byzonder. Onze hulp is van den Heere Heere, die hemel en aarde gemaakt heeft.

Er werd verder besloten dat afschriften van dit besluit zouden worden gezonden naar de algemeene Kerkvergadering der Ned. Hervormde gemeenten in de Z. A. Republiek, en naar den H. E. D. Uitvoerenden Raad, en dat ik zelve consulent zyn zoude van de Ned. Gereformeerde gemeente van Marthinus Wesselstroom. Het Kerkgebouw was nu voorloopig voor ons gesloten, doch door de vriendelykheid van den fung. Landdrost, den Heer P. Kemp, werd ons het kantoor geopend, waar wy Zondag, 7 January, met eene vry talryke gemeente liefelyk en gezegend te zamen waren.

Wy laten dit kort verslag van het gebeurde op Marthinus Wesselstroom, 5-7 January ll., op veler verzoek volgen als een aanhangsel op het voorafgaand verslag. Wy onthouden ons van eenige aanmerking. Een ieder wien het aangaat leze en oordeele voor zich zelven bepaaldelyk over de gewelddadige verdryving der Kerkeraden uit de Kerk door den Veldkornetten; *over de ondubbelzinnige verklaring van Ds. van der Hoff dat onze oude belydenis niet met Gods Woord overeenkomt, maar o. a. Roomsche stellingen bevat!!* en over het krachtig getuigenis voor de waarheid afgelegd door het aan onze dierbare Gereformeerde Kerk getrouw gebleven deel der Kerkeraadsleden.

Onze hulp is van den Heere, die hemel en aarde gemaakt heeft.

F. LION CACHET.

GEDRUKT BY P. DAVIS EN ZONEN, PIETERMARITZBURG.